

gen havde denne betydeligen tiltaget, og førtes da fra Norges Side mere aktiv end tilforn, idet den største Deel af de norske Produkter overførtes i norske Fartøier, og danske Produkter tilbageførtes i disse. Denne Virksomhed, som stedse har været af stort Omfang, fik nu en langt ufordeelagtigere Stilling; norske Produkter belagdes med en høj Told i Danmark; Norges naturligste Værksteder plantedes over paa dansk Grund, og Danmark satte, i en Art af fiendtlig Foranstaltning, norske Skibe blandt de upriviligerede, der betalte 50 pCt. højere Told end de danske ¹⁾. I Henseende til denne Slags Af sætning fremstod ogsaa Norges nye Statsfrænde som dets farlige Rival. Af mange Aarsager, som ikke her kunne udvikles, har en vigtig Deel af begge Landes Virksomhed en lettere Gang i Naboriget, ligesom Sveriges paa denne Vej har en langt større Betydning; men især slæber den norske Metaltilvirkning, omgivet med store Vanskeligheder, sig tungt ved Siden af den svenske. Disse Omstændigheder berøres her kun korteligen, da deres nærmere Udvikling tilhører en senere Periode. Betragtningen herover leder kun Granskeren til det Resultat, at store Vanskeligheder og forvanskede Virksomhedsbetingelser, udledede tildeels af den nye Forbindelse, tildeels af Verdensvirksomhedens farlige Stilling strax efter den almindelige Fred, formærkede den første Periode af det nye Statsforbund.

1) Reciprociteten fra Norges Side i denne Henseende afhjalp ikke denne Ulempe. Norges Tolbvæsen gik paa den Tid i sin forrige Glendrian, og det skarvere Tilsyn havde endnu ikke øvet sin gavnlige Indflydelse. Store Partier Korn- og Fedevarer indsmugledes, saalænge den forhøjede Told varede, i danske Kornskibe, medens denne Indsmugling af norsk Trælast i norske Skibe i Danmark ei kunde finde Sted, fordi den fortolbedes efter en sikker Beregning.

Men ikke alene formindstedes Indtægterne paa den almindelige Vindskibelighedsbane, men Statsudgifterne maatte i Foreningens Begyndelse betydeligen forøges. Under Foreningen med Danmark havde Norge med Hensyn til sine indvortes Forhold, til Vindskibelighedens Hjælpesilder, Forsvarsmidler og Regeringsforanstaltninger ingen Selvstændighed havt. I alle disse Henseender lænede det sig til sin Statsfrænde, og løstrevet derfra stod den norske Stat som et Skelet uden Liv og Safter. En ny Selvstændighed paa denne Vei maatte skabes og kjøbes med dyrebare Opoffrelser, der trykkede meest den levende Slægt, fordi Staten ikke havde den fornødne Kredit, og de nye Statsbyggestere hverken Klogskab eller Villie til at fordele den paa Efterslægten. De Gjenstande, som i denne Henseende vare at ordne, vare i Sandhed af et foruroligende Omfang; thi Mangelen var almindelig, Kræfterne til at afhjælpe den svage, Nødvendigheden af at give Statslegemet en Form, der passede til den nye Statsforfatning, bydende og overhængende, den praktiske Statsklogskab her i Landet i sin første Barndom, og Landets Skjebne i denne Henseende endnu ikke i de rette Hænder. Især maatte det flette Pengevæsen give store Betyrninger, og det maatte være en af de vanskeligste Opgaver for Lovgivningen, at bringe denne forviklede Sag i sin rette Orden. Det danske Pengevæsen var igjennem et heelt Aarhundredes Vildfarelser nedsunket til en Grad af Forvirring, der alene kunde løses ved et Magtsprog, som smerteligen forstyrrede Eiendomsforholdene. Det var endnu uafgjort om Norge skulde bære en Deel af den Byrde, som disse Fortidens Vildfarelser paalagde Forbundsstaten, men det kunde ventes, at den danske Statsstyrelse derpaa gjorde Fordring, da det paastod, at en Deel af Seddelforøgelsen skyldtes den Hjælp, der

maatte ydes Norge i Nødens Tid. I Norge selv fandt de samme foruroligende Phænomener Sted med Hensyn til de Foranstaltninger, som vare trufne for at skaffe den nye Stat de nødvendige Pengemidler. En stor Masse ufunderede Sedler vare satte i Omløb, der hvilede paa en kraftløs Stats Garant, tvetydig i sin Form som i sin Materie. Det norske Storting gif igjennem Lovgivningen en usædvanlig Bei; det skaaede den kommende og tryffede den levende Slægt til Jorden, og i denne Henseende kunde de Statsborgere, som hilssede den nye Statsforfatning, betragtes som et Offer for Fremtidens Lykke. Statsforfatningens Bygmestere havde viist Klogskab i at udkafe Norges Grundlov; — dens Principer vare mestendeels hentede fra den rene Statskonst; Simpelt i de indvortes Forhold lettede Arbeidet, og Tidsaanden, forædlet ved en søregen Harmoni paa den Tid imellem Statsmagterne, under Folkets og Fyrsternes Stræben til eet Maal, havde veiledet de mindre øvede Constituerter. Men da Grundlovens Bud skulde anvendes paa den borgerlige Virksomheds Forgreninger, og de indre Statsforhold ordnes, viiste det sig stundom, at de nye Lovgivere ikke vare deres Arbeide vorne, eller ikke altid kunde hæve sig til et reent Oversyn over det Heles Løb. Vi kunne ikke fordybe os i denne Materie, uden at gribe for tidlig ind i Undersøgelser, som tilhøre et tilkommende Tidspunkt, og hvilke Forfatteren maa lægge i andre Hænder. Men vi undre os ikke over, at den norske Stat i Gjenføðelsens Dieblis, i Henseende til mange af dens indre Forhold, stod paa en huul Grundvold, og at vi mængsteds stode paa en tilbagegaaende Velstand, en tung Bevægelse paa Virksomhedens Bane, Udslettelsen af flere store Handelsbyes Navne, og paa store Lidelser under de tryffende Byrder, som med en uretfer-

dig Genfærdighed paalagdes den levende Slægt. Vi undre os ligesaa lidet over, at vi i Begyndelsen af det nye Statsforbund opdage Misnoie med de offentlige Foranstaltninger, en slet forstaaet Statskonst, en uheldig Anvendelse af dens Forskrifter, et stille Savn af et nyligen forsvundet lysere Tidspunkt i Næringsdriftens Stilling, og en uforstandig Sammenblanding af Marsagerne dertil, en uheldig og ufornuftig Strid mellem de forskjellige Borgerklasser ved Lovenes Udfærdigelse, Egennyttens tvetydige Spil under Valget af Lovgivere og under at ordne de indvortes Forhold, en urigtig Opfatning af Grundlovens liberale Bud, og de menneskelige Videnskabers Stræben efter at forvanske Lovgiverens Bestemmelser og gode Hensigt. — Ikke heller maa vi undre os over, at der efterhaanden opstod bittere og vanskelige Stridigheder imellem Statsmagtens Afdelinger. I Tidens Lob modificeredes Constitutionsideen i Europa, den antog en mindre liberal Form, og de gyldne Løfter om at give Folket sin Ret bleve ikke overalt opfyldte. Det lod som den executive Magt ogsaa i vort Norden begyndte at angre sin Eftergivenhed; den gjorde gjentagne Forslag om at udvide sine Rettigheder, der mødte Storthingenes naturlige og vedholdende Forsvar for de Rettigheder, som vare lagte i Folkets Haand igjennem dets Repræsentanter. Efterhaanden gaves store Gaader at løse, og enhver Deel af Statsmagten søgte at udvide sit Omraade under Striden.

Alle disse Omstændigheder udbredte vel stundom ugunstige Begreber om Landets Stilling og Foreningens Værd, og gavede Stof til Fremmedes Mistydning af Landets sande Tilstand; men under alle disse Forviklinger og indbyrdes Gnidninger har en uroffelig Overbeviisning rodfæstet sig i Nationen, at Norges nærværende Statsforfatning indeholder Betryggelse for dets

politiske Lyksalighed. Efterhaanden ere Bamsfelighederne jæv-
nede, de indvortes Forhold ordnede, Striden mellem de for-
skjellige Statsstyrelsens Afdelinger afgjort eller bragt til Hvile,
og det indsees alt meer og meer, at, naar Norges Virksomhed
lider under store Hindringer for en fordeelagtig Fremgang, da
maa dette deels tilskrives udbortes Omstændigheder, som ligge
udenfor Statsstyrelsens Paavirkning, deels Vedkommendes egne
Wildfarelser, og at disse Ulemper, saalangt fra at være en
Følge af Statsforfatningens Mangler, i dennes Fortrinlighed
maa efterhaanden forhaabes afhjulpne.

111

Bilag.

No. I.

Deres Majestæt vil ikke ansee det for en Mangel af Høiagtelse fra min Side, at det, som jeg i Dag har at meddele Dem, er bleven opholdt længere, end det maatte synes passende. — Jeg ønskede, at denne min Meddelelse skulde være formelig, og istand til at hæve hvert Tvivlsmaal om mine ærefrygtsfulde Følelser for Dem, ligesaavel som om Bevæggrunden til min Handlemaade. — Ude af Stand til at anvende andet Middel end det, jeg for Diebliket benytter, vil De ikke undres over, at min Pen, det eneste Organ for mine Følelser, udtrykker disse med al den Oprigtighed, jeg skylder Deres Majestæt, saavel som den Sag, jeg forsvarer. — Ved at tilstille Deres Majestæt Rundgjørelserne af 19de Februari, underretter jeg Dem om de Følelser, der besjæle det Norske Folk, samt om de Grundsætninger, der stedse skulle lede mit Forhold. — Den Norske Nation er ikke vanslågtet i den Grad, at den godvilligen skulde opoffre sin Frihed og Uafhængighed; der er ikkun een Stemme iblandt disse Fjeldes Beboere, den at ville vedligeholde sit Folkeværld, og at ville forsvare sine Arnesteder mod al fremmed Undertrykkelse. — Forgjæves skulde

jeg have villet udføre Fredstraktaten til Kiel, og overlevere Fæstningerne til Deres Majestæts Tropper. Den ufeilbare Følge af slige Forsøg vilde have været en almindelig Opstand mod den eneste Myndighed, som kunde frelse et til sig selv overladt Folk fra Anarkiets uberegnelige Følger. — Ved at handle saaledes skulde jeg i samme Dieblis have tabt den til Ordens Haandhævelse nødvendige Myndighed, og jeg skulde have fortjent dette ved at skuffe Folket i det gode Dmdømme, som det almindeligen nærer om mig: at jeg stedse har villet deres Vel, og at jeg i det mindste vilde forebygge Uorden i et saa kritiskt Dieblis. — Intet Balg levedes mig følgerigen imellem den Banære, at forlade et Folk, som sætter al sin Tillid til mig, og den Pligt, til dets Frelse at vedligeholde den Myndighed jeg hidtil har udøvet.

Ved at antage Titel af Regent har jeg overladt til den allerede sammenkaldte Rigsforsamling at fastsætte Rigets Statsforfatning og at erklære Folkets Villie, som allerede har ytret sig, og gjenlydet i den Ed for Fædrelandet, som er afslagt i alle Rigets Kirker. — Imidlertid skal jeg forsvare Nationens uomtvistelige Rettigheder mod hver den, som maatte ville frænke dem, og jeg vover at nære det Haab, at det høieste Væsen heri vil velsigne et uafhængigt Folks forenede Anstrengelser.

Deres Majestæt vil værdiges at erindre, at De Selv har været i lignende Tilfælde; De bestreed dengang ikke de Rettigheder, som tilkomme et Folk, der var løst fra sin Sed mod en Konge, som havde frasagt sig Thronen. De erkjendte Nationens Rettigheder. Skulde disse ikke være de samme i Norge som i Sverige? — Dengang agtede Danmark og Rusland det Folks erklærede Villie, i hvis Spidse De befandt Dem! Skulde det være for meget at vente, at De vilde agte de samme Ret-

tigheder i et lignende Tilfælde? — Endelig, Deres Majestæt, hvorledes skulde de Grundsætninger, for hvilke De har grebet til Vaaben, kunne forenes med de Grundsætninger, paa hvilke De bygger Deres Besiddelsesret til Norge? — Men jeg holder inde; jeg vilde ingenlunde fornærme Deres Majestæt; uden Tvivl har man ledet Dem i Vildfarelse, ved at forsikre Dem om, at det Norske Folk ønskede en Forening med Sverige, og De har troet, at Trostabseden til Kongen af Danmark alene lagde Hindringer i Veien for Deres Ønske, at gjøre dette Folk ligesaa lykkeligt som det Svenske. — Velan, Deres Majestæt, raadspørg det Norske Folks Sindelag. De vil da overbevises om, at den Behandling, som det har lidt fra den Svenske Regjerings Side, har bragt Nationalhadet, som desværre altfor ofte finder Sted blandt Nabofolk, til sit Høieste; og De vil overtydes om, at en tvungen Forening kun vil bringe uberegnelige Ulykker, saavel over Norge som Sverige; men paa samme Tid vil Deres Majestæt ikke tvivle om, at De for stedse vil have vundet det Norske Folks Hviagtelse og Taknemlighed, ved at erkjende dets Rettigheder. — Hver Nordmand, som vil sit Fædrelands Held, har kun det oprigtige Ønske, at see Fred og en god Forstaaelse vedligeholdt med Sverige. Det staaer uden Tvivl i Deres Majestæts Magt at berede de Skandinaviske Folkfærdes Held. Gid en evig Fred og det nærmeste Forbund befæste de gjensidige Forhold imellem Norge og Sverige! —

De samme vise politiske Grundsætninger skulle besjæle os! Aldrig kan Norge ville vinde Land fra Sverige, men det kan beskytte sin vestlige Grændse, ligesom Sverige, i Vennskab med Norge, for bestandig skal fjerne Krigen fra vore Grændser. — Her seer Deres Majestæt Udsigterne til en i Sandhed lykkelig

Fremtid, og kan De ønske den anderledes, naar det Skandinaviske Folkeslags Lykke fordrer det saaledes?

Endeligen, Deres Majestæt, bærer mig med Deres Fortrolighed; jeg skal vist ikke tillade mig at sige Dem et eneste Ord, som ikke kan bestaae for Gud, og med den Sandhed, De kan fordrø af mig, naar det gjælder tvende Nationers Belfærd, som De ønsker at gjøre lykkelige.

Ansbaaret hos Gud for de Ulykker, som kunne være en Følge af, hvis De nægter at høre disse mine oprigtige Yttringer, vil sikkerligen falde tilbage paa Dem, og ikke paa mig, som kun ønsker det Norske Folks Held, og stedse at vise mig som en god Nabo af det Svenske Folk, samt at lægge de Følelser af dyb Hviagtelse og Oprigtighed for Dagen, med hvilke jeg som Ven, og Deres Majestæts Beslægtede, forbliver

Christiania den 6te Marts 1814.

Deres meget hengivne Fætter

Christian Frederik.

Deres Majestæt Kongen af Sverige!

No. II.

Reglementet antoges i følgende Udtryk:

§ 1. Præsidenten sammentkalder Repræsentanterne, og paa-seer, at Enhver er tilstede. De Udeblivendes Navne, saavel som Marsagen til deres Fraværelse, antegnes. For at Forsamlingen skal kunne constitueres, maae Totrediedele af Repræsentanterne være tilstede.

§ 2. Ved Indgangen af Forsamlingsalen foreviser enhver Repræsentant sin Afgangsbillet for fire dagligen af Præsi-

denten dertil valgte Opsynsmænd, som tages af Repræsentanternes Midte.

§ 3. Tvende Protokoller føres: en Forhandlingsprotokol eller Dagbog, og en Hovedprotokol, som ikke maa være længere end en Dag tilbage fra den første. Protokollerne aucthoriseres af Præsidenten og Vicepræsidenten, og Hovedprotokollen forsynes med Rigets Segl, som Regenten anmodes om at lade Samme paatrykke.

§ 4. Forrige Dags Forhandlinger oplæses af Protokollen ved hver Dags Begyndelse, forinden noget Nyt foretages.

§ 5. Den almindelige Forsamlingstid er Kl. 10 Formiddag, og Forsamlingen vedvarer, med mindre Præsidenten af særdeles Marsager deri skulde gjøre nogen Forandring, til Kl. 4 Eftermiddag.

§ 6. Hver Dag, forinden Forsamlingen sluttes, tilkjendegiver Præsidenten, hvad der næste Dag skal være Gjenstand for Deliberationerne.

§ 7. Alle skriftlige Andragender til Forsamlingen indleveres til Præsidenten, som besørger samme oplæst efter den Orden, han selv bestemmer. Præsidenten bruger en Klokke til at ringe til Lyd med ¹⁾, naar han vil paabyde almindelig Tausshed. Enhver, som vil tale, reiser sig og begjærer Tilladelse af Præsidenten, som meddeler samme; begjære Flere at tale, saa skeer dette efter den alphabetiske Orden, hvori Repræsentanterne sidde i Forsamlingen, og begynder Ordenen altid fra den, som har gjort Forslaget, og gaaer derefter det hele Alphabet igjennem, indtil det naaer den Samme.

1) Denne blev, saavidt erindres, aldrig benyttet.

§ 8. Præsidenten advarer, saa ofte han finder det fornødent, enhver Talende om at holde sig til Sagen, og afholde sig fra alle personlige Hentydninger. Skulde det hændes, at noget Medlem, efter 3 Gange forgjæves at være advaret, desuagtet vedblev at forstyrre den vedtagne Orden, saa paalægger Præsidenten ham Tausshed, og agter han ikke denne Befaling, voteres der i Forsamlingen paa, om han for denne Dag skal udbises af Forsamlingen.

§ 9. Ingen kan udenfor Forsamlingen drages til Ansvar for, hvad Meninger han i Forsamlingen ytrer.

§ 10. Alle Dvæstioner, som efter mundtlig Deliberation kunne reduceres til Afgjørelse ved Ja eller Nei, decideres ved Ballotering ¹⁾, med mindre en Femtedeel af de tilstedeværende Medlemmer forlanger skriftlige Vota, som da bør finde Sted, under de Voterendes Navne, i hvilket Tilfælde disse Vota indføres i Protokollen. Pluraliteten deciderer.

§ 11. Præsidenten fungerer, som saadan, i 8 Dage, hvorefter han fratræder; der vælges da strax en ny Præsident samt Vicepræsident; men de forrige maae ikke vælges paany, før efter 8 Dage ²⁾.

§ 12. En Committee af 3 Personer udnævnes, for at gjennemgaae og redigere, hvad der af Forhandlingerne ved Trykken skal bekjendtgjøres ³⁾.

1) Erfaring lærte heri en Affortning.

2) Anfers Bemærkning gav formodentlig Anledning til denne ved følgende Storthing forandrede Bestemmelse.

3) Den siden indførte Publicitet gav Anledning til Forandring heri. Bekjendtgjørelsen skeer ved Aviser gennem Snarskrivere, og Storthingsforhandlinger, som redigeres af en af Storthinget udnævnt Arkivar, og disse Beretninger fuldstændiggjøre Oversigten over Forhandlingerne.

§ 13. Protokollen underskrives daglig af Præsidenten, Vicepræsidenten og Sekretairen.

§ 14. Til Slutning, naar Rigsforsamlingen har endt sine Forhandlinger, underskrives Protokollen af samtlige Repræsentanter.

§ 15. Enhver har Ret til af Hovedprotokollen at erholde bekræftet Udskrift af de Bøte, han til Protokollen har dikteret.

Det besluttedes derhos, at dette interimistiske Reglement skulde snarest muligt trykkes, og et Exemplar deraf meddeles hver Repræsentant, ligesom det og i Forsamlingsalen skulde opslaaes. Et Haandtrykkeri var i den Henseende bragt til Gidsbøld; men det opfyldte maadelig sin Bestemmelse.

No. III.

Uddrag af Udkastet til en Constitution for
Kongeriget Norge, udarbejdet af
Adler og Falsen.

Det første Kapitel indeholder almindelige Grundsætninger, som i Udkastet ere forudskiftede i et eget Kapitel; men i Norges Grundlov ere indførte i den 5te Afdeling under Titel: „almindelige Bestemmelser“.

Den 9de § i Udkastet, som svarer til den 23de og 101 § i Grundloven, heder: „Da intet enkelt Individ, ingen Korporation, kan erholde udelukkende Privilegier paa anden Grund end formedelst Tjenester, de kunne have viist Samfundet, saa følger deraf ligesom, at saadanne Privilegier blot kunne være personlige, ikke arvelige. — Monopolier gives ikke, undtagen for en Tid og til Opfindere af nyttige Indretninger.“

§ 24 i Udkastet, som svarer til § 96 og 97 i Grundloven: „Ingen maa dømmes uden efter en Lov, der var publiceret da Forbrydelsen blev begaaet. At give en Lov tilbagevirkende Kraft, er uretfærdigt.“

§ 25 i Udkastet, svarende til § 104 i Grundloven, heder: „— — — Ingen Straf maa ramme Forbryderens Familie, og ligesaa lidt hans Gods eller Eiendomme, uden forsaavidt Skadeserstatning, Bøder og Processens Omkostninger betræffer.“

§ 26 i Udkastet, svarende § 100 i Grundloven, heder: „Trykkefrihed er en væsentlig Betingelse for Borgerfrihed. Ved samme forstaaes: 1) Enhvers Ret til at udgive eller lade udgive Skrifter, uden nogen af den offentlige Magt i Forveien lagt Hindring; 2) kun for de ordentlige Domstole at kunne tiltales for deres Indhold, og ikke for samme at kunne straffes, med mindre dets Indhold strider mod en bestemt tydelig Lov, givet for at værne om den almindelige Sikkerhed, og hver Statsborgers Ære.“

§ 30 i Udkastet heder: „Subsidier, Paalæg, Told, offentlige Byrder o. s. v. kan ikke paalægges eller hæves uden Folkets eller dets Repræsentanternes Samtykke.“

I Kapitlet om Valgforsamlingerne har Committeeen fundet Veiledning til de Bestemmelser, som ere indførte i Grundloven, da der mellem disse i begge Udarbejdelser er megen Overensstemmelse.

Den 70de § i Udkastet svarer til Grundlovens 49de § og bestemmer: „Rigsforsamlingen bestaaer af tvende Afdelinger, et Lagmandsthing og et Odelsthing.“ — I en Anmærkning forklares, at disse Benævnelser ere tagne af det gamle Sprog.

§ 72 i Udkastet, svarende til § 74 i Grundloven, heder det: „Naar Repræsentanterne ere forsamlede, og forinden Lag-

mands- og Odelsthinget affondrer sig, aabner Kongen Rigsforsamlingen med en Tale, hvori han underretter den om Rigsgets Tilstand og de Gjenstande, hvorpaa han ønsker at henlede dens Opmærksomhed; den forbliver derefter samlet, saalænge den finder det fornødent, dog ikke over 2 Maaneder."

I § 78 i Udkastet findes flere af de Bestemmelser, som i Grundlovens 75de § ere indførte.

Lagmandsthingets Inddeling og Funktioner, som findes i Udkastets 98de til 103te §, er ganske forskjellig fra Grundlovens Bestemmelser.

Paragrapherne om Kongens Veto, som findes i Udkastets 94 og 95, ere nær overensstemmende med Grundlovens, ligesaa tildeels den udøvende Magts Rettigheder, som findes i Udkastets § 109 ff.

Uf Kapitlet om Retspleien, Forsvarsvæsenet og Finantsvæsenet i Udkastet ere kun enkelte almindelige Bestemmelser optagne i Grundloven ¹⁾).

No. IV.

Carl Johans Breve til Esen lyd saaledes:

„Min Fætter! Jeg har modtaget alle Breve, De har skrevet mig til, ligesom og Afskrift af dem, som De har skrevet til Prinds Christian, og det Svar, han har givet Dem. Jeg fatter ei, hvorledes denne Prinds har kunnet fjerne sig fra Pligtens Bei til den Grad at modsætte sig sin Souverains Villie, og gjøre fælles Sag med nogle Oprørsstiftere, og der-

1) Der kunde ekstraheres mange flere Ligheds- og Uligheds punkter, men ovenstaaende være nok som Exempler.

ved udsætte sig for, at tabe al sin Ret til Danmark. Jeg formoder, at nogle fletsindede Danske Embedsmænd have opflammet denne unge uerfarne Prindses Hoved; men endeligen bør han høre, hvad Fornuften, hans personlige Interesse, hans Ære som Mand, og hans Hæder som Prinds tilsige ham. Norge har ulykkeligviis lidt altfor meget i 6 Aar. Dets Folkemængde er formindsket ved de utallige Ulykker, som have rammet dette Land. Dets Handel, dets Søfart have ligget i Dvale, og Agerdyrkningen, istedetfor at skride fremad, er bleven standset ved en vilkaarlig Bestyrelse, der var uden Sammenhæng, og uden Principer¹⁾. Ved at ville vedblive dette Slags Tyranni sætter Prinds Christian sig i Oprør: 1) Mod Kongen af Danmark, som er hans lovlige Souverain, som har befaleet ham at forlade de Norske Stater, og at afgive til Kongen af Sverige det ved Traktaten i Kiel afstaaede Land. 2) Mod Kongen af Sverige, som efterat være bleven lovlig Souverain af Kongeriget Norge ei herefter bør betragte Prinds Christian, saalænge han forbliver i Norge, anderledes end som en oprørsf Undersaat, og som en Mand, der, for at tilfredsstille nogle af hans Favoritters Ergjærrighed, vil forlænge de Ulykker, der trykke Norge, og som altfor længe have trykket dette Lands ulykkelige Indbyggere. Giv alle velstændige Mennesker tilkjende, at hverken Kongen eller den Svenske Nation vil, eller begjærer Andet af Nordmændene end Enighed og Ven-skab; at Kongen ikke behøver af Norge enten Kontribution, ei

1) I disse Ottringer viistes ikke Bekjendtskab med Tingenes Stilling. Handel og Søfart havde været sær blomstrende i en Deel af disse Aar, Agerdyrkningen kunde ei siges at være gaaet tilbage, allermindst ved vilkaarlig Bestyrelse.

heller Flaade, ei heller Armee, og langt fra at ville udskrive Soldater i sine nye Stater, har han isinde at afflasse den Skyldighed, der paaligger Nordmændene, at være til Regjerings Disposition indtil en Alder af 60 Aar, da Alderdommen sætter den største Deel af Menneskeslægten i den ulykkelige Stilling, at forblive i en aldeles Uvirkksomhed. Kongen vil derfor indskrænke Milicen, og formindske de Byrder, som trykke dette ulykkelige Land ¹⁾). Jeg gjentager det: Hs. Majestæt vil ikke udskrive en eneste Soldat, han vil sætte den Norske Armees Styrke i Forhold til Landets Folkemængde, til dets Handels Relationer, til dets Industri og til dets Agerdyrkning, der saa gruelig er bleven forsomt af Prinds Christian og foregaaende Statholdere. Kort, Kongen vil ikke have nogen Konstriktion i Norge; Han vil endog ved Freden afflasse den i Sverige, efterat have overlagt med Rigets Stænder derom. Hs. Majestæt behøver ei den Norske Armee, for at gjøre den paa Fastlandet værende Svenske Armee fuldtallig. Disse Nygter underholdes ifkun af flette Borgere i Landet, af Sveriges Fiender, og af Danske Agenter.

„Jøvrigt, min Fætter, forlader jeg mig aldeles paa Deres Energi, Deres Iver og Deres Talenter for det lykkelige Udfald af den Sag, der er Dem betroet. Jeg gjentager Dem Forsikringen om mine Følelser, og anbefaler Dem, min Fætter, i Guds høie og store Naade.

Lüttich den 10de Marts 1814.

Deres affektionerede Fætter
Carl Johan.“

1) Det Løste stod det ikke i den svenske Regjerings Magt at opfylde. Norge har aldrig baaret saa store offentlige Byrder, som strax efter Foreningen med Sverige.

Det andet Brev, som ogsaa var dateret Hovedkvarteret
Lüttich den 21de Marts 1814, lød saaledes:

„Min Fætter! Det er let at see, at hvis Prinds Chri-
stian vedbliver sit trolose Foretagende, skal vore Naabens Styrke,
understøttet af vore Allierede, ufortøvet med Seier krone en
Sag, som henter sin Grund fra Retfærdighed, fra Samfunds-
lovene, og fra de helligste Forbindelser. Imidlertid kræver
Menneskeligheden, at man anvender alle de Midler, hvorpaa
Klogskab og Velvillie giver Anvisning, for at tilbageføre et
ved nogle Uergjærriges Mænker forvildet Folk tilbage til Fø-
lelsen af sine Pligter — et Folk, som ved Traktaten til Kiel
er berettiget til broderlig Tillid af enhver Svensk. — Men
skulde Fornuften og Eftergivenhed fremdeles forgjæves hæve
sin Stemme; skulde Prinds Christian, veiledet af trolose Raad-
givere, udsætte dette Folk, hvis Vel burde være hans kjæreste
Maal, for utallige Ulykker; skulde Samvittigheden i hans Hjerte
ikke være mægtig nok til at afstaae fra sine sorte Planer, saa
gjør ham opmærksom paa den Afgrund, som aabner sig under
hans Fodder, og paa den ulyksalige Skjebne, som venter en
Nebel, hvilken ved Ulydighed udsætter sig for at tabe al sin
Ret som Dansk Undersaat. Underret de Oprørske om, at Lo-
venes Hevn svæber over deres Hoved. Lad bekendtgjøre, at
alle Udlændinge strax bør afgaae fra Norge, hvis de ikke skulle
ansees og straffes som Forrædere mod den Svenske Regjering,
at enhver Dansk, som uagtet sin Regjerings Befalinger bliver
tilbage i Norge fire Dage efter den Tid, som er bleven bestemt
af Kongen af Danmark til Landets Overleverelse, skal erklæ-
res fredløs; at Enhver, som modtager Prinds Christians ulov-
lige Sedler, skal dømmes som falsk Myntner, og hans Eien-
dom sequestreres.

„Giv og tilkjende, at jeg kommer tilbage med min Armee, og at jeg vel ikke uden levende Smerte, men med al den Kraft, min Sjæl eier, er færdig at føre mine tappre Soldater til Erobringen af de Rettigheder, som ved en høitidelig Traktat ere blevne os tilfikkrede, og som de største Magter i Europa have garanteret. Jeg gjentager Dem, min Fætter, Forsikringen om min Tankemaade for Dem, og beder Gud, at han vil tage Dem i sin hellige Beskyttelse.

Deres vel affektionerede Fætter
Carl Johan.“

No. V.

Bemærkninger over Sørenskriver Falsens den
18de April i Rigsforsamlingen paa Eidsvold
fremsatte Forslag No. 2 og 3.

„Hvad det andet af Hr. Sørenskriver Falsen fremsatte Punkt angaaer, da finder jeg kun dette at bemærke, at, da den lovgivende Magt maa være nedlagt i Folkets Haand igjennem sine Repræsentanter, saa maatte en Fremgangsmaade som den foreslagne være høist ønskelig. De hidtil gjældende Love trængte længe til Rettelse, Indskrænkning og Udvidelse. Dobbelt stor er denne Trang efter Tvillingrigets Opløsning, og hvorledes skulde denne Trang bedre kunne afhjælpes, end ved en Lovkommission, hvortil udlaaredes Landets forstandigste Jurister? — Held følge dem, som bygge Landets Fred ved gode Love!

„Det tredie af Hr. Sørenskriver Falsens fremsatte Forslag kan jeg derimod ikke bifalde, da det kunde lede til en Overilelse, som i nærværende Stund maatte blive høist farlig for Nationen. Jeg er langt fra at hylde den Mening, at denne For-

samling ikke er bemyndiget til at tage Midlerne til Constitutions Mulighed i Overveielse, tilligemed Maaden, til at betragte Statens udbvendige Forhold og dens indvortes Hjelpekilder, for, ved Hjælp af disse Data, at tage en Beslutning, som er en Forsamling værdig, der med Føie kan kaldes den hæderligste, som i Mands Minde er seet i Norge. — Hvad vandt Forsamlingen ved denne raske Beslutning, ved dette farlige Baand paa dens tilkommende Forhandlinger? — Den har organiseret flere Committeeer af sine egne Medlemmer, til at foretage særskilte Undersøgelser. Hovedformaalet for deres Nærværelse paa dette Sted fremmes dagligen, og dersom de udbortes Omstændigheder ved Arbeidets Tilendebringelse ere Norges Onsker gunstige, dersom de Magters Venskab, hvilket Regenten Selv har kaldt væsentlig for Norge, er os vis, hvi skulde Forsamlingen dvæle paa dette Sted? Ere disse, os derimod saa ugunstige, at Værket umuligen kunde vorde fuldbyrdet, skulde vi da ved overilede Beslutninger foreskrive os selv uundgaaelig Elendighed?

„Tvende Betragtninger bør lede os ved vore nærværende Undersøgelser. Paa den ene Side Nationens Had til Forbindelse med et fremmed Rige, paa den anden Side Elendighedens Spor, tegnede over det ganske Land. Blot Kundskab om Landets sande Stilling til Udlandet kan lyse for os paa disse mørke Veie.

„Det Norske Folk svor i Herrens Templer: at hærde Norges Selvstændighed; skal denne Ged paalægge Nationen den Pligt at forsvare en her grundlagt Constitution mod hvilken som helst fremmed Vold, hvilket Ansvar for dem, som gjorde Eden, og for dem, som opfordrede dertil? — Folkets Stemme gjenlyder vel ikke overalt paa den Maade, som Proponenten

har bestræbt. Standsede Næringsveie, Mangel og Glendighed afpræsser en stor Deel det utaalsmodige Ønske, at den herskende Nød paa hvilkensomhelst Maade maatte vorde forkortet. Jeg for min Deel bekjender frit, at jeg føler mere Kald til paa dette Sted at være Glendighedens Talsmand, end at nære en patriotisk Lue, som let kunde styrte Nationen i Fordærvelse. Mistydninger frygter jeg ikke. Mine Handlinger ligge for Nationens Dine, min Overbeviisning bedømmes af høiere Tribunaler.

„Jeg foreslaaer saaledes for den ærede Forsamling, at Falsens 2den Paragraph maa vorde antagen, men at det 3die Forslag ikke tages under Overveielse, førend Constitutionen er tilendebragt, og de Oplysninger indhentedes, som sætte Forsamlingen istand til at afgjøre det til Fædrelandets Gavn.

Gidsvold den 19de April 1814.

J. Hall,

Repræsentant for Nedenøs Amt.“

No. VI.

„Jeg har med alle paa eengang ankomne Poster modtaget Dine venstabelige Breve — det seneste af 3die April. Du seer i sidste til Dig, at den Engelske Regjering, langt fra at understøtte Norges oprørske Forsæt, har bortsendt Hr. Anker, forbudt alle til Norge destinerede Skibe at afgaae, og afsendt Fregatter til at blokere Norges Havne. Gud skee Lov, at vi ere komne saa langt! Hertil kommer den Yttring, som En af Ministrene har gjort i Parlamentet, at Forbindelserne i Traf-

taterne skulle opretholdes. Jeg formoder altsaa, at Nordmændene opgive deres dristige Planer."

No. VII.

Betænkning over Fædrelandets Stilling, forfattet af Jacob Mall, og indleveret til Norges Konge, Christian Frederik, den 21de Mai 1814.

„Det store Maal, som Norge har foretkrevet sig, ved egen Kraft, uafhængig af andre Nationer, at forsvare sin Selvstændighed, maa opfylde enhver Patriots Bryst med høie og ædle Følelser. Enhver, som af Historien kjender, hvad Norge var, saalænge det var selvstændigt, fryder sig ved Tanken om, at det igjen kunde indtage den Plands iblandt Europas Riger, som det forlængst har tabt. Enhver, som har gjennemløbet Nabolandets Historie, ræddes for Forbindelsen med en Stat, hvis Politik var en evig Krig, en evig Indblanding i Europæiske, den selv tildeels uvedkommende, Anliggender.

„Men forinden der voves en stor Kamp, bør Midlerne til Hensigtens Opnaaelse veies, paa det deels ikke Nationens sidste Kræfter unyttigen skulle vorde udtømte, deels ikke frugtesløse Anstrengelser skulle frembringe Fortvivlelse hos den i sine Forhaabninger stufede Nation. Til at udføre philosophiske Idealer behøves physiske Midler, og de Førstes Værd forsvinder, naar de Sidste fattes.

„Norges Selvstændighed kan betragtes under trede forskjellige Synspunkter, nemlig 1) under en fredelig Tilstand, usforstyrret af det hele øvrige Europa. 2) Under Krig med Sverige. 3) Under Krig med England og Sverige.

„Jeg vil tillade mig at undersøge de første 2de Tilfælde, og betragte det 3die som en Sag, der ingen Undersøgelse fortjener, fordi Selvstændigheden i dette Tilfælde var aldeles uopnaaelig.

„Som en vigtig Grund til at udføre Ideen af Norges Selvstændighed ansees: Norges Kraft i Handel, dets betydelige Mængde af Exportartikler, og den deraf flydende Overballance i Handelsfamqvem med andre Nationer.

„Jeg maa gjøre opmærksom paa, at man i Beregningen over Norges Overballance ikke har taget Hensyn paa adskillige vigtige Omstændigheder, der nedsætte Overskuddets Sum. Man har glemt, at Regjeringens Sæde for begge Niger, at den kollegiale og diplomatiske Bestyrelse, og altsaa de Embeder, som have baade meest Glæde og Vigtighed i Niget, ere blevene umiddelbart forvaltede i Danmark. Netop i den høie Klasse af Borgere, som beklæde disse Embeder, findes det største Forbrug af Luxusartikler, indførte fra fremmede Lande, Sted, og denne Import maa formindske Handelsballancen i Danmark, medens den slet ingen Indflydelse har i Norge. Begge Nigernes Flaade er bleven bygget i Danmark, og Norge selv har dertil leveret betydelige Bidrag af Naturalprodukter, som kom det tilgode i Beregningen af dets Overballance. Næsten alle det Kjøbenhavnsske Værfts Materialier, bleve hentede fra Udlandet, og denne Udgift, hvormed Danmark ene belastedes, nedtrykte Handelsballancen dybt i Broderlandet. Endelig fandtes en stor Deel af Norges Krigsfornödenheder i Danmark, som fabrikeredes der, men kun opsendtes, naar Behov gjordes.

„Umiddelbar efter Handelens Opblivelse igjen vil dens Overskud ikke blive betydelig. Landet er i den meest affræstede Tilstand. Dets Beholdninger ere udtømte; de Fødemidler, Klæ-

desbarer og Luxusartikler, som kunne forventes indførte, ville stige til en Sum, som langt overgaaer den, der krævedes i Fordumstid.

„Norge altsaa, som herefter i sin Selvstændighedstilstand maa underholde den store improduktive Klasse, der hører til Regjeringsvæsenet, selv bygge dets Krigsskibe, og anskaffe alle til Forsvarsvæsenet hørende Materialier, som desuden har Byrden af en gammel Gjæld, og af flere Aars syntende Velstand, vil i lange Tider, endog under en fredelig Tilstand og uforstyrret Handel, ikke kunne vente noget Overskud af Indtægter.

„Ikke vil jeg ved disse Betragtninger nedsætte Selvstændighedens Værd i deres Dine, der ansee den for det høieste Gode. Næst Forbindelsen med Danmark betragter jeg denne Tilstand, under Fredens Skygge, som den lykkeligste, og langt at foretrække Forbindelsen med Naboriget, der er Nordmænd saa forhadet. Men vil det Norske Folk denne Selvstændighed, maa det gjøre sig beredt paa større Afgifter, stor Sparommelighed, og en forøget Vindskibelighed, og i disse forøgede Anstrengelser, maa det søge Spiren til Norges National-Lyksalighed og sine Indbyggeres Forædning.

„2) Norges Selvstændighed, under Krig med Sverige, og uden umiddelbar Understøttelse af England og Danmark, anseer jeg forbunden med de største Vanskeligheder.

„Deraf vil følge en forøget Udgift, formedelst Nødvendigheden af en paa Grændsen opstillet betydelig Armee, og en ikke ubetydelig Flotille af Kanonbaade til Kystens Forsvar, og en formindsket Indtægt formedelst Handelsforstyrrelse af Svenske Krydsere.

„Jeg kan ikke istemme den almindelige Ringeaagt for den Svenske Nations Krigsmagt og dens Evne til at forstyrre

vor Handel; men i hvor ringe mine Kundskaber ere om begge Nationers Stridskræfter, maa jeg ansee Sveriges for langt at overgaae vore. Endskjønt Kjøernen af den Svenske Landmagt strider i Udlandet, saa er der nok tilbage for at kræve en Armee af 20,000 Mand opstillede paa vor Grændse, for at hindre Indfald i Norge fra Svensk Side. Dagens Erfaring formoder jeg allerede har lært os, hvad der udkræves, for at holde en Armee af den Størrelse under Baaben. Vel hører jeg sige, at den Svenske Flaade er for svag til at forstyrre vor Handel, eller hindre Kommunikation imellem Danmark og Norge; men hvor er da vort Forsvar til at modstaae end det svageste Angreb paa Søen? Et Par Svenske Krigsskibe ved Skagen, et Par andre i Nordsøen, gamle eller nye, stærke eller svage, ere meer end tilstrækkelige til at bibringe vor Handel de seeligste Stød. Dersom endog blot hvert tiende Skib blev taget af Fienden, vilde Handelens Fordeel — der vist ikke udgjør en Tiendedeel af Skibs- og Ladnings-Kapital — aldeles forsvinde. Efter Landets nærværende Stilling er det aldeles ikke nok for at tilveiebringe en fordeelagtig Handelsbalance, at vore Produkter hentes af fremmede Skibe, medens vore egne ligge stille. Vore nøgne Kyster vrimle af Beboere, som leve alene af Skibsfart og Skibsbyggeri, og som maatte tildeels fødes paa offentlig Bekostning, naar de ikke kunne der-til anvendes. Man maa ikke sammenligne Norge med Schweiz, Tyrol, og andre Lande, hvis Fabrikater afsættes i Landet selv til Kjøbere, der selv udføre dem. Norges Svælsen er at betragte som en stor Fabrik, hvis Fabrikanter, formedelst Skibsfarten, meest virke til en fordeelagtig Handelsbalance. Standsningen af denne Udførsel har den samme Indflydelse, som naar en stor Fabrik ophører at virke. Sagen er i nær-

værende Stund, altfor klar. Naar fremmede Skibe ogsaa maatte anvendes i Kornfarten, saa vilde de betalte Fragter opsluge en stor Deel af Udslibningens Gevinst.

„Under denne Forfatning var det umuligt for Fædrelandet at opnaae den Grad af Velstand, som er nødvendig for at lykfsaliggjøre og forædle Landets Indbyggere. Det er noksom bekjendt, hvor meget Kulturen aftager i de Nationer, hvis hele Stræben alene gaaer ud paa at tilfredsstille Livets allerhvieste Fornødenheder, uden at kunne deeltage i andre Nydelser, som oplive vor Tilværelse, og forædle vore Sjælekræfter. En saadan Tilstand kunde blot udholdes i en kort Tid, i hvilken giebliffige Trængsler maatte taales, for at kunne opnaae Besiddelsen af et tilkommende onskværdigt Gode. Men dette beroer paa Bestaffenheden af den udvortes Politik, paa mægtige Staters Bestemmelse, og deres Indvirkning paa Nordens Anliggender. Bedømmelsen heraf er Regjeringens egen Sag, til hvilken Nationen bør have den Tillid, at den med Tilfidsættelse af egen Interesse, blot tager Hensyn til Nationens Lykfsalighed, og ikke indlader sig i en ødelæggende Kamp, uden velgrundede Forhaabninger om mægtige Nations aktive Understøttelse.

„Dersom Nationens nyligen tagne Bestemmelse bifaldes og understøttes af hine Jordens Mægtige, saa bør Haabet om en forbedret Tilstand styrke den i at bære Dagens Trængsler, ikke saameget for at opnaae en Selvstændighed, om hvis Fordeeltagthed for Norge jeg ikke kan gjøre mig noget Begreb, som for at gjenvinde den Lykfsalighed, som Forbindelsen med Danmark, under en forbedret Constitution, vilde tilveiebringe. Jeg tilstaaer uden Sky, at denne politiske Forfatning i mine Dine vilde være den onskeligste for Fædrelandet, og jeg grunder min Formening paa den almindelige Erfaring om den

National-Lyfsalighed, hvoraf Norge var i Besiddelse, før denne ulykkelige Krigs Udbrud. Jeg appellerer til Nationen selv, og alle Klasser i samme, om den ikke nød den Grad af Frihed i alle Stænder, om ikke alle Næringsveie dreves saa fordeelagtigen, og ubesværet med Paalæg, som en fornuftig Nation kan gjøre Fordring paa. Norges Lykke kunde sammenlignes med hvilken anden Europæisk Nations; dets Besværinger vare ikke store og kunde let afhjælpes.

„Jeg drager følgende Resultat af disse Betragtninger. Norges Selvstændighed, endog under en fredelig Tilstand, vil paalægge Nationen større Byrder end tilforn. Den vil, under en Krig med Sverige, neppe uden Fædrelandets Skade kunne forsvares, den er umulig under Krig med England. Men dersom Norge kan vente mægtige Staters Understøttelse, er Gjenforening med Danmark den lykkeligste Statsforfatning ¹⁾. Nægtes denne Understøttelse, er Foreningen med Sverige, under en fordeelagtig Constitution, at foretrække Fortsættelsen af den ulykkelige Tilstand, hvori Landet nu befindes. Thi det er i Sandhed nødvendigt, at tage Hensyn til den Glendighed, som hersker i Landet, der har naaet en Grad, hvilken jeg

1) Det havde neppe været tilraadeligt at lade disse Tirader, som angaae Gjenforeningen med Danmark, have blevet usorandret, om Talen var bleven fremsat i Rigsforsamlingen. Saa eller Ingen i Forsamlingen enskede eller tænkte paa en Gjenforening med Danmark; tværtimod talebdes flest derom med Modbydelighed. Forfatteren tænkte imidlertid dengang, som han skrev, og sølte sig dybt nedbøiet ved denne Skilsmisse, hvorom han havde andre Begreber end de fleste af hans Landsmænd. Han var imidlertid betænkt paa at forandre denne Deel af sin Tale, dersom han havde bestemt sig til at holde den, hvilket, af Marsager, som paa et andet Sted i Texten er anført, ikke skede.

neppe bober at beskrive. Mangelens Spor er vel tegnet over det hele Land; men det er især den nøgne Vestkyst, besat med jordløse Huse, som hjem søges af dens Nædsler. Man bedømme ikke Glendigheden efter Forfatningen i denne Omkreds. Den er Norges Danmark, og hvor større Folkemængde findes, end som af Jordens Afgrøde kan ernæres, der er Folket undergivet rige og velstændige Forsørgere og Fabrikherrer. Skibsfarten er en meer usikker Næringsvei for den ringere Almue; riig under en blomstrende Handel; saare fattig, naar denne opbør. Paa disse ulykkelige Kyster findes udplyndrede Huse, halvnøgne Tiggere, ophovnede og farveløse Legemer — ja Hungersdøden har hjem søgt mangan en ussel Hytte. Jeg spørger frimodigen de Mænd iblandt os, som kjende Glendigheden paa hiin ulykkelige Strand, om jeg malede Nædslerne med overdrevne Farver? Midlerne til at afhjælpe denne Nød ere ligesaa svage, som Glendigheden stor. Penge fattes, der i Danmark kan bruges som antagelig Valuta, og Kjøbere fattes til det over Havet hjembragte Korn. Det hjemkomne Fartoi omringes af tusinde Tiggere og saa Kjøbere. Snart har Norge ingen Valuta at oversende til Danmark, snart har Almuen ikke Penge eller Penges Værd til Indkjøb af det dyrebare Korn. Sædetiden nærmer sig, og næsten overalt fattes Sædekorn.

„Jeg nødes til at lægge Landets Bestyrelse disse ulykkelige Omstændigheder for Die. De svække, jeg tilstaaer min Svaghed, min Kjærlighed til Selvstændighedens store Værk. Den nærværende Nød, hvortil jeg dagligen er Vidne, bortvender Tanken fra Fremtiden, og jeg vilde troe min Samvittighed besværet, dersom jeg ikke beskrev Landets Tilstand saadan, som den er mig bekjendt, og som jeg sandfærdigen, for Guds og Nationens Dine har fremsat den. Er der intet Haab om et

godt Udfald af det begyndte Bærf, o! da ile man med forandrede Forholdsregler. Lindringens Stund komme, før Fortvivlelsen har henrevet for mange Offere! ¹⁾."

No. VIII.

„Undertegnede, som af Hs. Kongelige Høihed Prindsregenten af England er overdraget en særdeles Mission til det Norske Folk, havde haabet at finde Nationens Repræsentanter endnu forsamlede. Men da denne Forsamling er opløst, og de Fleste af dens Medlemmer ere vendte tilbage til deres Hjem, saa er han sat i den Nødvendighed, at overlevere nærværende Deklaration til den Regjering, som han fandt etableret i Christiania; men han erklærer tillige, at han, ved saaledes at handle, ikke kan erkjende dens Myndighed eller Lovmæssighed paa hans Gouvernements Begne.

„Det er vel bekjendt, at det ved den imellem England og Sverige sluttede Traktat blev bestemt, at hiin Magt skulde, saavel ved venstabelig som somilitair Medvirkning være Sverige behjælpelig i at tilveiebringe Norges Forening med samme, og at Kongen af Sverige ligeledes forbandt sig til, at Foreningen skulde skee med ethvert Hensyn til det Norske Folks Lykke og Frihed.

„Det er ligesaa bekjendt, at Danmark ved Traktaten i Kiel kontraherede, at cedere Provindsen Norge med fuld Souverai-

1) Efterat dette var forfattet, lindredes vel Nøden paa Vestlandet ved de mange Kornskibe, som listede sig over Havet fra Danmark, og den liberale Uddeling deraf blandt Trængende; men denne Vaars og Sommers Mangel og Næringsløshed, kan kun sammenlignes med den, som manglestes hersteds i 1808 og 1809.

nitet til Sverige, paa det Vilkaar, at Sverige skulde tilbagegive de erobrede Fæstninger og Provindsen Holsteen, og paa sin Side cedere til Danmark Svensk Pommern, og forskaffe Danmark de flere Fordele, som ere deri fastsatte.

„Ifølge af denne Traktat udfærdigede Kongen af Danmark Ordre til Overleverelse af de Norske Fæstninger og Provindsens Overgivelse; men Prinds Christian, som af Kongen af Danmark var udnævnt til Norges Statholder, saasnart han var underrettet om, at det var under Deliberation at overgive Norge til Sverige, besluttede at opmuntre Nordmændene til en almindelig Modstand mod Overgivelsen, og at sætte sig selv i Spidsen for dette Folk, og som en Følge deraf udstedte adskillige Proklamationer, sammenkaldte Nordmændene til en Rigsdag, og affendte Hr. Anker til London med Instruktioner at tilveiebringe om muligt den Engelske Regjerings Samtykke og Bistand til Norges Uafhængighed.

„Breven af Liverpool indvilgede Hr. Anker en Konference, og gjorde ham bekendt med den Engelske Regjerings Stilling og Beslutning. Hr. Anker blev i Følge heraf anmodet om at vende tilbage til Norge, men blev uheldigviis anholdt i London under Arrest, og da han siden var nødsaget til at skaffe Kaution for sin Tilstedeblivelse i en Proces angaaende nogle Handelsaffairer fra Fortiden, hvori han var indviklet, saa erklærede han ikke at kunne vende tilbage til Norge, fordi han ved sin Fraværelse vilde udsætte sin Kautionist for Ubehageligheder.

„Efter denne detaillerede Deklaration staaer kun tilbage for Undertegnede at sige, at Gjenstanden for hans Sendelse til Norge er at erklære for Prinds Christian og det Norske Folk den Engelske Regjerings Stilling med Hensyn til dens Forbin-

delse med Sverige og de allierede Magter, og den faste Beslutning, at opfylde sine Forpligtelser med Oprigtighed og Kraft, overladende til det Norske Folks eget Valg, om det, efterat være bleven underrettet om den Svenske Regerings Tilbøielighed til at tage Hensyn til dets Ønsker og Lykke, vil nyde Fordeelen af Storbritanniens nuværende Beredvillighed til at mægle til dets Fordeel, for at tilveiebringe en passende Sikkerhed for de constitutionelle Privilegier, det ønsker at nyde, eller det vil udsætte sig for en Kamp med hine Magter, og deres Allierede, der have sendt Ministre til Danmark, for at sætte Traktaten til Kiel i Kraft.

„En Deklaration, ligesaa aabenhartig som bestemt, skyldes ikke alene hiin Magts Charakter af Retfærdighed og Overbærelse, den kommer fra, men tillige det Folks fremtidige Vel, som det er adresseret til. Undertegnede nærer derfor det oprigtige Haab, at det Norske Folk, efterat have taget samme i alvorlig Overveielse, vil godvilligen underkaste sig Traktaten i Kiel, heller end at fortsætte en Fremgangsmaade, som vil, foruden alle de Ulykker, som ere en Følge af en ved Magt fremtvungen Underkastelse, tillige bringe over det den Banære, alene at forlange en Krig, som længe har gjort Verden ulykkelig.

Christiania den 6te Juni 1814.

Undert.

Morier.”

Denne Note besvaredes saaledes igjennem Statssekretair v. Holten:

„Undertegnede, Hs. Majestæts Statssekretair, har havt den Ære at modtage Deres Skrivelse, fremsendt under Couvert

til ham, og skjønt De ikke vil kunne antage noget officielt Svar fra en Regjering, hvis Myndighed og Lovlighed De ikke erkjender, saa vil De dog tillade, at jeg i Gjensvar paa bemeldte Skrivelse meddeler Dem, hvad jeg veed at være Hs. Majestæts, min allernaadigste Konges, Ønske, at De, som Hs. Kongl. Høihed Prindsregentens Sendemand, fortrinligen vilde tage Hensyn til, ved at bedømme det Norske Folk og Hs. Majestæts Forhold i Særdeleshed mod Storbritannien. Det Norske Folk har stedse anseet England som sin første Ven og naturligste Allierede. I Traktaten mellem Sverige og England angaaende Norges Undertrykkelse, viiste den Engelske Regjering en Agtelse for det Norske Folks Frihed og Lykksalighed, som oprigtigen paaafjønnedes, og som lod haabe, at England aldrig vilde tabe af Sigte, hvad der udgjør denne Frihed og Lykke, saameget mere, som Ministrene udtrykkeligen have erklæret, ei at have garanteret Sverige Norge, det er at sige, ei at have garanteret dette Lands Friheds og Lykksaligheds Forliis. Man turde folgeligen haabe, og det Norske Folk har haabet, at finde en Ven og Beskytter i Storbritannien, der, for at sikke det Norske Folk Besiddelsen af hiint Gode, først vil undersøge, hvori Samme bestod, og om den er at forene med Underkastelsen under en Stat, hvis Regjering har mishandlet det Norske Folk, ved, selv under Freden, at etablere det meest oprørende System, at udhungre et heelt Folk, og som derved har forøget det Nationalhad, der som bekjendt finder Sted mellem begge Nabofolk. Neppe behøvedes der, efter slig Behandling, noget andet Beviis for at modsige det Paafund, som Kronprindsen af Sverige har tilladt sig, at Nordmændene Intet heller ønskede, end at forenes med Sverige under hans menneskekjærlige Styrelse. At efterforske disse Sandheder vil tilviise være Dem,

saabelfom Deres Regjering angelegent, for derpaa at bygge Grundvolden til en kraftig Mediation mellem Norge og Sverige i det meest hæderfulde Hverv, en stor Stat kan paatage sig, naar den ledes af Grundsætninger, byggede paa Folkeret og en menneskekjærlig Politik. De vil af Alt, hvad her er beskjendtgjort af Rigsforsamlingens Forhandlinger og af hver Nordmands Mund erfare, at en Underkastelse under Sverige, saaledes som Kielstraktaten fordrede den, var uforenelig med det Norske Folks Frihed og Lyksalighed, og enhver Engländer, Enhver der føler varmt for Frihed og Nationalværld, vil ikke undres over, at et Folk, som aldrig erkjender sig at have været en Provinds af Danmark, men vel et med denne Stat frivilligen forenet Kongerige, ikke vil lade sig give bort som Eiendom, eller andre rørliche Ting; det vilde Spanien ei heller, og England bistod samme i sit Forehavende, som for Retfærdighedens Domstol vist aldrig kunde briste. Denne hæderlige Nationalstemning, som uden Styrelse havde voldgivet Nationen til Anarki, idet ingen Nordmand uden Modstand havde seet Svenske Tropper rykke ind i Landet, bevægede daværende Statsholder, Prinds Christian til Danmark at antage sig Statsstyrelsen, og som Regent at vaage over Landets indvortes Rolighed og udvortes Sikkerhed. Han erkjender Folkets Rettigheder at være tilbagegivne til Samme, da Kongen af Danmark løste det fra sin Trofskabseed, og han sammenkaldte en Rigsforsamling, for at Folkets Repræsentanter selv kunde fastsætte Rigets Constitution. Hvorledes disse Folkets udvalgte Mænd erkjendte denne Hs. Kongelige Friheds Belgjerning mod Folket, sees af Adressen til Høistamme af 11te April, og i Sandhed ikke en eneste Nordmand kunde mistjende hans store Opoffrelse for Staten. -- Hvad Frihed Rigsforsamlingens Deli-

berationer have nydt, vil De selv kunne overbevise Dem om, og Constitutionen bærer uden Tvivl det største Præg deraf; den er ikke dikteret af en ærgjærrig Fyrste, men udarbejdet af Mænd, der ville deres Fædrelands Vel. Flerheden af disse Mænd (Rigsdagens Forhandlinger vise det) ansaa det nødvendigt for at fuldbyrde Constitutionen, at Kongevalget strax foretoges, og i Spidsen for et Folk, der er forenet ved en bestemt Villie, at vove Alt for at forsvare sin Selvstændighed og sin Constitution, blev der intet andet Valg for Regenten, end strax at antage den Krone, som Nationens Kjærlighed og Tillid overrakte ham. — Kongen har svoret at regjere Kongeriget Norge overeensstemmende med Constitutionen, og Rigsforsamlingen har samme Dag overrakt Hs. Majestæt den Adresse, som alt er meddeelt Dem, hvori Nationen yttre det Ønske, at Fred maatte vedligeholdes og gjensidigen fordeelagtigt Forbund indgaaes med Sverige; dens Tillid til at Europas mægtige Stater, som i de sidste Aar med saa megen Anstrengelse og Held have kjæmpet for at gjengive Europa Frihed og Ro, ikke ville kunne samtykke i et Folks Undertrykkelse, der ei har fornærmet Nogen, og som kun fordrer, hvad Folkeretten burde sikkre samme: Frihed og Fred; men tillige dens bestemte Villie, hvis dette Haab skulde sluffes, at foretrække Opoffrelsen af hvad som kjærest er, og Døden selv for Slavelænker. — Denne Erklæring har Hs. Majestæt, ifølge Rigsforsamlingens Anmodning, tilføjet alle Hoffer, og følgelig ogsaa Storbritannien, og han tvivlede ikke om, at den jo vil tages i Betragtning af den Regjering, der repræsenterer et Folk, som paaskjønner Friheds Værd, og som i lignende Tilfælde vist var beredt til samme Opoffrelse som det Norske. — Tillige holder Hs. Majestæt sig forvisset om, at Hs. Kongelige Høihed Prindsregenten af Storbritannien,

der saa fuldkommen veed, hvad en constitutionel Regent skylder sit Folk, ikke vil forudsætte, at han nogenfinde skulde være i Stand til, af egen Myndighed at opoffre den Nations Statsforfatning, der, i Tillid til at dette var ham umuligt, overdrog ham Kronen. — Ifkun Folket selv kan, ved dets Repræsentanter, foretage Forandringer i Constitutionen, eller tillade Norges Forening med et andet Rige (vide Constitutionen § 14 og 110). Enhver Nordmand, enhver Engländer, ligesom Enhver, der søger varmt for Menneskeværld og Menneskelyst, maatte beklage, at i denne Tidspunkt, da Europas Magter have tilkjæmpet Continenten Fred, og gjengivet Nationerne Frihed, at i denne Tidspunkt, siger jeg, de samme Magter skulle enes om, at handle i Modsetning til de Grundsætninger, der hidtil have ledet dem, for efter Sveriges Tilskyndelse at undertvinge et frit og agtværdigt Folk. Men endnu er Sværdet kun halv trukket, og Menneskelighedens Stemme, som ledet ved Sandheden, endnu kan tale til Storbritanniens Behersker, og til de flere Magter, vil forhaabentligen lade dem tage i Betænkning, hvilken uforsigtig Behandling de ere paa Veien til at øve mod det Norske Folk. Det vil erkjendes, at sund Politik, ja selv det Svenske Folks Held, lader foretrække ethvert billigt Arrangement mellem Sverige og Norge, hvorved gjensidig Frihed og Ære hørdes, for ny Blodsudgydelse i Norden, og i den Forvisning, at Prindsregenten af England, sikkert besjæles af hoimodige, retfærdige og menneskekjærlige Grundsætninger, har H. S. Majestæt med fuldkomneste Tillid henvendt sig til ham, for at paakalde hans Mediation imellem Norge og Sverige paa Grundvolde, hvorved det Norske Folks Frihed og Lyksalighed kunde sikkes — og det Norske Folk og dets Konge paakalde kun Folketretens Grundsætninger, og fordre, at dets Adfærd og Begivenhe-

derne i Norge sandfærdigen bør kjendes, for retfærdigen at kunne bedømmes. Det er neppe den lidende, men den uretfærdigen Angribende, som forhæler Krigen.

Slutteligen tillade De mig, efter Hs. Majestæts udtrykkelige Befaling at tilføie, at hvis den fra Englands Side forventende Mediation ikke direkte strider imod Rigets Constitution eller Rigsforsamlingens Erklæring af 19de Mai, hvilke for Tiden ere de ufravigelige Rettefnorer for Hs. Majestæts Handlemåade, vil Allerhøiøstsamme ansee det for sin Pligt, at forelægge et Storthing, hvad Mæglingen maatte foranledige; men da der til Rigsforsamlingens Sammentaldelse og Afholdning fordres 3 à 4 Maaneder, saa vil det i saa Fald, og for at forekomme midlertidig, maaskee uundvædig Blodsudgydelse, være nødvendigt, at Storbrittanien virker lige kraftig paa Sverige, og forskaffer Norge i denne Mellemtid, hvad der er at vente af en upartist Mægler: fuldkommen Neutralitet, fri Tilførsel og Samfærdsel med England, hvilket alle Nordmænd, vante til at ansee Englænderne for deres første Venner, desuden ansee som det høieste Gode. — Hvor lykkeligt for mig, ved denne Leilighed at kunne henvende mig til en Mand, der elsker Sandhed, og som det altsaa er Pligt at behandle med den Oprigtighed, hvilken ligeledes udtales i Forsikringen om den Høiagtelse, hvormed jeg forbliver

Christiania den 6te Juni 1814.

Deres meget ærbødige Tjener
v. Holten.

Til Hr. J. P. Møller!"

No. IX.

Kronprindsens Kundgjørelse lød saaledes:

„Nordmand!

„Naturen har bestemt Eder til at udgjøre eet Folk med de Svenske, og Eders Skjebne er fuldbyrdet, efterat Kongen af Danmark ved Freden til Kiel har afstaaet sine Rettigheder til Sverige. De Fordelse, som Eders gamle Monark har høstet af denne Fred, er Eder bekendt. Strax efterat denne var undertegnet, fik han Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen tilbage, tilligemed Fæstningerne Glückstadt og Frederiksort, Erkjendelsen af Toldrettigheden i Sundet, Eftergivelsen af meer end 12 Millioner Kontributioner, som vare paalagt Hertugdømmerne, Befrielsen af en lignende Sum for Raperier, som vare gjorte under Freden, desuden en anseelig Sum i Penge, hvoraf en Deel er bleven betalt, og endeligen Løfte om Pommerns Afstaaelse, saasnart Fæstningerne Kongsvinger, Frederikshald, Frederikstad og Algershuus ere blevene overgivne og tagne i Besiddelse.

„Saa store Opoffrelser skulde ei være blevene gjorte for Danmark, naar det ikke havde lovet, at I, fredeligen og uden Modstand, skulde erkjende den Svenske Konges Autoritet, og I ville kunne bedømme disse Opoffrelser ved at læse de Traktater, som havde forenet Sverige, Rusland, Preussen og England med den fælles Fiende. Nordmand! Dersom i dette Mærhundrede disse Traktater kunde eluderes af civiliserede Nationer, saa vilde der ingen Medelighed være mere paa Jorden ¹⁾.

1) Men just ved disse Traktater vare andre, som nogle af de allie-
rede Magter havde indgaaet med Danmark, paa det ømsind-
ligste frænkede, og Danmark, mod sin Villie, tvungen til den Po-
litik, som det senere fulgte.

„Paa samme Tid da Eders Regjering overgav Frankrige flere Tusinde af Eders Matroser til at bemande dets Krigsskibe, indsaa Sverige den uundgaaelige Nødvendighed, at gjøre sig uafhængig af Fastlandet ¹⁾. Det nægtede at ydmyge sig for Dagens Afgud, og tillidsfuldt stolende paa sig selv og sine constitutionelle Love, vovede det at paaberaabe sig dem til Fordeel for sine Børn, og det forkastede Forlangendet af et lignende Antal Matroser. Det gjorde mere: i det meest kritiske Tidspunkt, som vore Annaler have at fremvise, forenede det sig med en Monark, hvis Undergang Napoleon havde besluttet. Det er nu stolt af at have været den Første, der opfattede en Mening, som blev siden saa mange Folkeslags.

„Nordmænd! Smaaer Stater ere stedse et Spil i de Mægtigeres Hænder. I kunne ikke udgjøre et eget Rige, og den Mands Hensigt, som forvildede Eder, er een Gang paany at forene Norges Krone med Danmark. Men Naturen, forenet med en sund Politif, vil at Nordmændene og de Svenske skulle være Venner og Brødre. Det er saaledes som Brødre de Svenske ville leve med Eder. Forenet og stærke ved en fælles Understøttelse vil Sverige og Norge fra alle Sider frembyde en uoverstigelig Grændse. Hver for sig og adskilte, ville de have Alt at frygte baade af sig selv indbyrdes, og af Andre, Betragter England! denne saa navnkundige De har grundet sin Lykke paa en lignende Forening. — Norges og Sveriges Forening er garanteret af Verdens første Magter.

1) Sammenhængen af denne Anklage mod Danmark, og det heldige Valg af Sveriges Politif, ligger klart nok i den Tids Historie. Antallet af de til Frankrige sendte danske Matroser er her angivet langt større end det var.

„Flere Sællers Erfaring viser, at Uenighed i Norden stedsse har havt Odelæggelse til Følge. Denne Tanke undgik ei den store Gustav. Efterat have beredt Europas Fred og Religionsens Tryghed, var det hans Plan at forene Eder med Sverige. Døden sveg hans Forventning. Følgen deraf har været uhykelig for Eder¹⁾.

„Nordmænd! Efter det mindeværdige Slag ved Leipzig har Eders egen Interessse maattet sige Eder, at alene Eders Forening med Sverige kunde befordre Eders Held og begrunde Eders Sikkerhed. De store Magter ville denne Forening. Alle have erkjendt, at det var paa Tide, at gjøre Ende paa de Uenigheder, som fulgte af begge Nationers Adskillelse. Vilde I alene modsætte Eder den almindelige Villie, alene kæmpe mod de Svenske og de Magter, som have garanteret Eders Forening med Os? Deres Vre, deres Interesser, Traktaternes Hellighed — Alt fordrer, at den iværksættes.

„Jeg kommer midt iblandt Eder med det Haab, at I ville behandle som Brødre den fjæffe Hær, som jeg bringer tilbage fra et Felttog, der er ligesaa hæderfuldt som beundringsværdigt. Hverken denne Armee, eller den, som siden et Aar har været opstillet paa Eders Grændser, ønsker sig Laurbær, som skulle farves med Eders Blod. De Svenske ere, som I selv, Medlemmer af den Skandinaviske Familie, og ethvert Feltslag mellem begge Folk, er ligesaa unaturlig som stridende mod Fornuft og sandt Politik.

1) Historien kjender Intet til denne Gustavs Plan; det lykkedes ikke Gustav at berede Europa Fred og Religionen Tryghed, hvor meget Tydskland skyldte ham i sidste Henseende, og hans Planer, da Døden henrev ham, gik vel langt ud over de nordiske Rigers Forening.

„Nordmænd! Lader Eder ei ophidsse af saadanne Individers Opmuntringer, som kun have deres personlige Interesse for Die. Opoffrer ei Eders Fædrelands Vel for de bedrageriske Forblindelser, som de fremstille Eder. Nabner Eders Dine for de Farer, hvori en lastværdig Ergjærrighed styrter Eder. Sverige vil ei nedlægge sine Vaaben, førend det har tilveiebragt en Forening, som er nødvendig for dets Sikkerhed og No. I kunne forebygge en Krigs Ulykker, som kun kan gavne Eders Forsørere. Vend Eders Tanker mod Fremtiden, som venter Eder, mod den Ure og Ulyksalighed, som maa blive en Følge af begge Nationers Forening.

„Nordmænd! Forkaster saaledes en Indflydelse og Bidsfarelser, som ere Eder lige uærdige! Lad Nationalvillien tale, og lad denne bestemme sine Love, under Beskyttelsen af en oplyst og velgjørende Konge! Tilligemed Bortfjærnelsen af enhver Krig tilbyder han Eder Uafhængighed, Frihed og Garanti for alle Rettigheder. Eders Trost og Medelighed skal være Underpantet derpaa; hans Dyder ere Borgen derfor.”

Under samme Dato udstædte Kronprindsen følgende Proclamation til sine Vaabenbrødre fra sit Hovedkvarter i Benneberg:

„Soldater!

„For 6 Maaneder siden vare I Herrer af Hertugdømmene Slesvig og Holsteen. Den faste Plads Fredrikssort havde overgivet sig, og Fæstningen Glückstadt, som selv den store Gustavs seierlige Hærfører ei havde formaaet at indtage, var falden i vore Hænder. Eders Krigsforetagende mod Fyen og den nordlige Deel af Jylland kunde derefter for Eder kun blive et Seierstog. Da paakaldte den Danske Regjering vor Agtelse for Menneskeblod, og denne Opfordring standsede vore

Fremfærdigt. Traktaten til Kiel blev sluttet, og den umiddelbare Følge af denne Traktat, som skaffede Sveriges Krone Foreningen med Norge, blev at vi forlode Danst Grund.

„Soldater! Det er stolende paa disse Væbne, at jeg førte Eder til Rhinens Grændser, det var i Haab om at berede Skandinaviens Frihed, at I drog over det baltiske Hav for at befrie Tyskland. Nu, da Krigen til Danmarks Trone betragter den i Kiel sluttede Traktats Hellighed som et Ord uden Betydning, og nu da han, idet han udfører sine ældre Forholdsordres, modsætter sig Opfyldelsen af Fredsvillkaarene, nu er det ei længer paa Underhandlinger vi kunne stole, det er paa Gud og vore Vaaben vi maa sætte vor Lid. Vor Konge, der er en saa erfaren Dommer i Færes- og Krigsaffænder, begiver sig midt iblandt os. Hans Dine og Tanke vil følge os. Lader os retfærdiggjøre hans Forhaabninger ved vort Mod til at taale Savn, og ved den Udholdenhed, som skal sikke os Held. Lader os bruge enhver Anstrengelse, for at bringe vore misledte Brødre tilbage til Følelsen af deres Lykke og deres Pligt, og lad denne anden Krone, som skal pryde vor hæderverdige Monarks Tinding, for Fremtiden kun blive en ny Vorgen for hans Kjærlighed til sine Børn.

„Soldater! Jeg gjentager det, for os gives ingen Hvile, før den Skandinaviske Halvø er bleven forenet og fri.“

No. X.

„Undertegnede opfylder en for ham sørgelig Pligt allerunderdanigst at underrette Deres Majestæt om Overgivelsen af Frederiksstads Fæstning til den her stationerede Svenske General-Admiral Puke, en Skjebne, som det efter Kragersøens Besættelse ikke længere kunde være tvivlsomt, at Fæstningen vilde undergaae. I Gaar Eftermiddag avancerede en stor Deel Kanonbaade tilligemed to Skonnerter opad det østre Indløb og vedblev uophørlig at beskyde Fæstningen lige fra Kl. 4 til Kl. 9, hvorefter Fienden forholdt sig rolig indtil i Morges Kl. 4, da han aabnede flere i Nat paa Kragersøen anlagte Batterier, fra hvilke han, i Forening med Kanonbaadene, som under gunstig Vind meer og meer nærmede sig, beskyder Byen med Kugler, Granater, Druer og Bomber.

„Vel besvarede Ilden fra Bolden saa stærkt som muligt, men uden at deraf kunde spores nogen betydelig Virkning. Især vare Batterierne paa Kragersøen aldeles i Sikkerhed for vore Kugler, da de vare anbragte bag Klipper. Fienden kunde opføre saa mange skjulte Batterier, som han vilde, og det endog i Gærskuds Distance, (uden at Besætningen paa nogen Maade kunde hindre det) og saaledes beskyde Besætningen fra Nyggen og fra Siden paa de Bærter, som skulde forsvare sig, og altsaa ikke havde mindste Beskyttelse af Brystværn. Fæstningen var saaledes ganske omringet af Fienden, der endog, efter siffer Efterretning, som i Dag stadfæstes, trængte frem fra Borge-Kanten. Undertegnede paa Grund heraf, og efter at have indhentet Stabsofficerernes Mening, ansaa det aldeles umuligt, at Fæstningen vilde kunne staa sig længer end i det højeste een eller maaskee to Dage, og troede derfor, at burde foretrække en Overgivelse paa billige Vilkaar for længere For-

svar, hvorefter han ikke blot kunde være forvisset om, at maatte nødes til at modtage Betingelser, det maatte behage Fienden at foreskrive, men hvorved han og udsatte Byen for aldeles Odelæggelse, da det nu stod i Fiendens Magt, hvad Dieblit han vilde, at stikke Byen i Brand, uden at der var Haab om, fornemmeligen paa denne Aarets Tid, at kunne slukke den, da Brandanstalterne deels ere yderst utilstrækkelige, og Husene i Byen for det meste ere af Træ, ligesom de ogsaa ligge saa tæt indtil Borden, at det vilde blive næsten umuligt, at Garnisonen for Hede kunde holde sig paa Borden.

„Den afsluttede Konvention sendes herved Deres Majestæt allerunderdanigst i Original, og uagtet den Samme synes at forudsætte, at Garnisonen skulde være Krigsfanger, er denne dog ved den sidste Post tilladt fri Afmarsch indtil i Aften Kl. 6, og har den derefter med Undtagelse af nogle Faa, som ikke vare tilstede i det Dieblit Afmarschen skede, allerede gaaet over paa den anden Side af Glommen, for derfra at naae de nærmeste af vore Tropper.

„Undertegnede derimod ansees som Krigsfange, hvilket han dog har Haab om at blive forandret. Hans Stilling er under alle Omstændigheder høiligen at beklage, men ulykkelig skulde han føle sig, saafremt hans Forhold ikke skulde finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald, hvilket har været Hovedmaalet for hans Handling. I allerunderdanigst Haab om Deres Majestæts vedvarende Naade undertegner han sig Deres Majestæts bestandige tro Undersaat.

Frederikstad den 14de August 1814.

Allerunderdanigst

Hals.

No. XI.

„Vaabenbrødre!

„Medens Fiendens Overmagt i denne Deel af Riget nødte os til at drage os tilbage, og for et Dieblisk berøvede Eders Anstrengelser det fortjente og sædvanlige Held, have vore Brødres Tapperhed ved Binger havt en glimrende Fremgang; den har forjaget Fienden over Fædrelandets Grændser. — Jeg iler at meddele Eder de nærmere Omstændigheder.

„For om muligt at affkjære de Svenske i deres Stilling ved Matranbro lod Oberstlieutenant Krebs dem omgaae ved Skotterud. Den 5te August om Morgenens Kl. 4 angreb Oberstlieutenanten Fienden ved Matranbro, og drev dem efter en yderst haardnakken Fægtning tilbage over Grændsen. Fiendens Tab af Døde og Blesserede ved denne Leilighed er meget anseeligt. Vi have desuden frataget ham hans Bagage, og indtil dette Dieblisk ere indbragte som Fanger: 1 Major, 3 Capitainer, 4 Lieutenanter, 1 Regimentsquartiermester, 1 Auditeur, 1 Præst, 1 constitueret Officeer, 2 Bataillons-Feltstjærer, 2 Regiments-Kommisfairs, 1 Feltrevisor, 1 Lehnsmænd, 5 Sergeanter, 1 Konstabel, 18 Korporaler. Landshövdingen Sichstedt er ihjelskudt ¹⁾. Bort Tab af Døde og Saarede kunde ved Rapportens Afgang endnu ikke bestemt opgives; nærmere Efterretning derom forventes.

Hovedkvarteret Spydeberg den 7de August 1814.

J. Seyerstedt,

Generalmajor og tjenstgjørende Generaladjutant.“

1) Han fulgte Armeen af Iver for at see Tropperne vel provianterede.

No. XII.

Allerunderdanigst Rapport fra Oberstlieutenant
Stabel, dat. Hemnæs i Holand den 11te August

Kl. 9 Eftermiddag. (I Udtog).

„Klokken noget over Et i Eftermiddag rykkede Fienden mod min Stilling ved Trøgstad Kirke og Tveten i 3 forskellige Kolonner; een over Jørgentvedt med Kanoner og et Partusinde Mand, een fra Maalstang over Stupat omtrent af samme Styrke, og een fra Aftim over Egeberg, omtrent 4 à 5000 Mand Infanteri, og 6 serpundige Kanoner. Ved at see Fiendens store Overlegenhed og Umuligheden af at kunne forsvare Stillingen, resolverede jeg strax til at lade Bataillon af Nordenfjelds, Jægerdivisionen undtagen, samt den Bergenhusiske Skarpskytter-Bataillon gaae tilbage til Fædtsund, for der hastigst muligt at gaae over og fatte Position, for at dække de Øvriges Retraite.

„Fienden angreb strax fra alle Punkter, desuagtet blev Stillingen længst muligt forsvaret og bibeholdt; men da Fienden med Force trængte frem, saae jeg mig nødt til at retirere, hvilken Retrait gik for sig med den største Orden, saalænge Fienden forfulgte.

„Samtlige Tropper, der vare i Ilden, viste udmærket Mod og Orden i Bevægelserne. Capitainerne v. Schulz og v. Frigner af Agershuus, og v. Noepstorff af Nordenfjelds savnes. Om den Sidste har man den Efterretning, at han skal være blesseret og vil formodentligen komme efter; de Saaledes og Savnedes Antal vides endnu ikke.”

No. XIII.

Bjørnstjernas Brev til Statsraadet lød saaledes:

„Det Norske Riges

Høivelbaarne Herrer Statsraader!

„Det er med særdeles Fornøielse, jeg herved har den Ære at tilkjendegive Norges Riges Høivelbaarne Herrer Statsraader, at det har behaget Hs. Kongelige Høiighed Kronprindsen af Sverige at forære, som Understøttelse for Norges meest trængende Indbyggere adskillige Partier Korn, hvis Ankomst af Modvind hidtil har været forsinket, og hvilke, som nu ankomme, naarsomhøist kunne udlosses af Fartøierne, nemlig:

Med Dælsbaaden, Johanne Margrethe, Skipper Broberg, 500 Tdr. Rug.

Med Smakten Vindspilleren, Skipper Isberg, 545 Tdr. Byg, samt

Med Galeasen Concordia, Skipper Jönsson, 960 Tdr. Havre, Alt beregnet til Norsk Maal.

„Jeg troer mig bedst forsikket om Gavernes Anvendelse, overeensstemmende med Hs. K. H. Kronprindsens velgjørende Hensigt, naar jeg for Norges Riges Høivelbaarne Herrer Statsraader anholder om bevaagen Foranstaltning til at ovennævnte hidkomne Kornpartier maatte gjennem Medvirkning af det almindelige Fattigvæsens Bestyrelse vorde magasinerede, samt efter dens egen Skjønsmhed, og med Jagttagelse forøvrigt af de Forskrifter, som d. Hrr. Statsraader kunde finde fornødent at meddele, overleveres Ågershuus Stift, i Særdeleshed denne Stads og der omkring liggende Distrikters Indbyggere. Og da dette Beviis paa Hs. K. H. Kronprindsens Tænkemaade og Velvillie i alle Henseender fortjener at komme til Almeenhedens Kundskab, er tillige min ærbødige Anmodning

til Norges Niges Høivelbaarne Herrer Statsraader, at officiel Efterretning herom maatte indføres i Christiania Tidender.

„Med fuldkommen Høiagtelse ic.

Christiania den 16de Septbr. 1814.“

Statsraadets Svar lod saaledes:

„Statsraadet har ved en foregaaende Velighed yttret Betænkkeligheder ved den af Hs. K. H. Sveriges Kronprinds foreskrevne velsiktlige Anvendelse af det til Uddeling blandt Trængende i Agershuus Stift bestemte Korn, om hvis Ankomst til Christiania vi ved Deres Høivelbaarheds Vrede under D. D. underrettes.

„Langtfra at miskjende Hs. K. H.s ædle Hensigt med denne Gave, troer Statsraadet sig dog overbevist om, at Uddelingen deraf under nærværende Tidsumstændigheder ikke alene vil vække den slumrende Partiaand og sætte Statsraadets Tilid i Fare, men endog give den Nationaluvillie, som Tidens Begivenheder have fremvirket, ny Næring.

„Med disse Begreber om Nationens Stilling og Tænkemaade, troer Statsraadet at skyldes saavel Hs. K. H. som det Folk, det har den Vre at repræsentere, at indstille til nærmere Overveielse, om det ikke maatte synes meer overensstemmende med Hs. K. H.s liberale Formaal, at udsætte Uddelingen af dette Korn, indtil Stortinget er samlet. Imidlertid tilbyder Statsraadet at lade Kornet paa offentlige Magasiner modtage, og som et helligt Depositum henligge til Hs. K. H.s nærmere Bestemmelse.

„Skulde Hs. K. H. end ikke ubetinget bifalde dette Forslag, tør Statsraadet dog smigre sig med, at Høiøifsamme Intet

andet Motiv deri vil finde, end Følelsen af den Pligt, at bevare den Norske Nations Ægtelse og Tillid.

„Hr. Generalmajoren modtage o. s. v.

Christiania den 16de Septbr. 1814.“

Bjørnstjerna gav derpaa følgende Svar:

„Af ærede Skrivelse under Gaars Dato har jeg meget ugerne erfaret de Betænkeligheder, som i nærværende Stilling hindrer den umiddelbare Anvendelse af den Hjælp af Kornvarer, som gjennem Hs. K. H. Kronprindsens Gærmildhed har været Norges trængende Indbyggere bestemt.

„Hs. K. H. Kronprindsen, som ønsker betimeligen at undsætte de Nødlidende, inden Mangelen kunde afhjælpes ved den indbjergede nye Afgrøde, meddeelte allerede i August Maaned sine Befalinger til den omhandlede af Menneffeligheden paa kaldt Foranstaltning. Modvind og andre uforudseelige Omstændigheder hindrede længe de affendte Korntransporters Hidkomst, men nu, da de omsider ere ankomne, endstjønt der maa stee for Diebliffet ei dertil habes den største Trang, vilde Hensigten forfeiles i samme Forhold, som Uddelingen udsættes, og Belgjæringen tabe baade sin Værd og sin Frugt, naar den ei modtages overeensstemmende med Giverens Ønske.

„Med Ægtelse for de Grunde og Principer, som bestemme Norges Riges Høivelbaarne Herrer Statsraaders Forhold, opfordres jeg alligevel af min Pligt og af Overbeviisningen om den Norske Nations retsindige Dom over en ædel Handling, som uden at saare dens Stoltthed, bør opvække dens Erkjendtlighedsfølelse, herved at anholde om, at dHr. Statsraader maatte, i Tilfælde af, at de finde sig fremdeles foranledigede til ei videre at gjøre nogen direkte Foranstaltning til ostmaltale

Korns Uddelelse, i det mindste berettigede Fattigvæsenets Bestyrelse, eller andre vedkommende Autoriteter til at gjøre de fornødne Foranstaltninger i den Henseende, enten efter egen Skjønsomhed eller i Aftale med mig, og smigrer jeg mig imidlertid med det Haab, at det hidkomne Korn, i Følge Høivelbaarne Herrer Statsraaders bevaagne Tilbud, vorder oplagt og bevaret i dertil bestemte almindelige Magasiner.

„Med fuldkommen Hviagtelse o. s. v.

Christiania den 17de Septbr. 1814.“

Statsraadet svarede derpaa saaledes:

„Statsraadet kan, til yderligere Besvarelse af Hr. Generalmajorens ærede Tilskrift under 17de dennes, ikke fornægte de Grundsætninger, som bestemte det til, ved en foregaaende Opfordring at undslaae sig for al Deeltagelse i Uddelingen af det Korn, som Hs. K. H. Kronprindsen i Sverige har ladet hidkomme til Hjælp for de Trængende i Christiania og dens Omegn. Statsraadet haaber i Hs. K. Hs milde Bedømmelse af dets nærværende Stilling at finde tilstrækkelig Undskyldning for denne dets Beslutning. Iøvrigt unddrager Statsraadet sig ikke for, efter Hr. Generalmajorens Forlangende at tilkjendegive, at Overbestyrelsen af Fattigvæsenet i og omkring Christiania er overdraget Stiftsdirectionen, og at denne for Tiden bestaaer af den constituerede Stiftamtmand, Kammerherre Falbe, og Biskoppen over Agerhuus Stift, Doktor Theologiae Bæch. Statsraadet kan imidlertid ikke undlade at vedblive den Mening, at Hensigten af denne Uddeling vilde fuldkommen opnaaes, naar den maatte udsættes indtil nærværende Storthing er samlet, og skulde derfor meget ønske Hr. Generalmajorens Medvirkning dertil.

„Statsraadet undslader ikke at gjentage o. s. v.

Christiania den 21de Septbr. 1814.”

Bjørnstjerna henbendte sig nu til Stiftsdirektionen, som han tilskrev saaledes:

„Efterat Norges Riges Herrer Statsraader, uagtet min gjorde og fornyede Fremstilling om en ufortøvet Anvendelse af det allerede for en Deel hidkomne Korn, som Hs. K. H. Kronprindsen har foræret til Understøttelse for de meest nødlidende blandt Agershuus Stifts, især Christianias og nærmeste Omegns Indbyggere, har unddraget sig for al Medvirkning med Hensyn til dette Korns Uddeling, tillader jeg mig hos den ærede Direktion, som i Følge de Herrer Statsraaders Opgivende, har Overbestyrelsen ved Fattigvæsenet i og omkring Christiania, at anholde om, at samme velvilligen vilde paatage sig at besørge den omhandlede Uddeling, hvilken Foranstaltning paafordres af Agtelse for Giveren, men endnu meer af selve Menneskeligheden. Jeg foreslaaer Deres Høivelbaarnheder derom med mig at træffe Aftale, i Fald Saadant ansees for nødvendigt, og forøvrigt kan hos mig indhentes fornøden Oplysning, saavel om de ankomne Kornpartiers Qvantitet og Sorter, som om Forvaringsstedet.

„Med fuldkommen Høiagtelse o. s. v.

Christiania den 22de Septbr. 1814.”

Stiftsdirektionen svarede derpaa:

„Stiftsdirektionen har havt den Ære at modtage D. Hv. Skrivelse af 22de d. M. betræffende Uddelingen af en Deel Kornvarer fra Hs. K. H. Kronprindsen af Sverige til de Trængende i Agershuus Stift.

„I Betragtning af at D. Hv. allerede gjentagne Gange har henvendt Dem til Statsraadet, angaaende denne Sag, an-
saae vi det nødvendigt at forespørge os, om der maatte være
Noget til Hinder for Modtagelsen af bemeldte Kornvarer.

„Men da Statsraadet ei har villet meddele os Ordre til
Modtagelsen af bemeldte Gave, maae vi ærbødigt udbede os, at
Deres Høiælsbaarnhed vil behage at undskylde, at Stiftsdirek-
tionen efter disse Omstændigheder ikke kan afgive sig med Sam-
mes Uddeling.

Agershuus Stiftsdirektion den 27de Septbr. 1814.

Falbe.

Resch.

Høiælsbaarne

Hr. Generalmajor v. Bjørnstjerna.

No. XIV.

De Kongelige Kommissairers Diktat til Protokol-
len i Anledning af Storthingets præliminære Be-
slutning om Forandring i den 25de § af den
Eidsvoldske Constitution.

1mo. Foreningen mellem Norge og Sverige er i Hens-
seende til dens Grundprinciper saadan, at man ei kan forud-
sætte eller antage Muligheden af, at et af Rigerne skulde være
i Krigstilstand, naar derimod det andet blev i Fred. Paa een
og samme Dag geraade begge Riger i Krig eller erholde Fred.
Fienden kan stille sit Anfald mod Sverige eller Norge, ligesom
mod de søndre eller nordre Dele af ethvert af Rigerne, deraf
følger ikke at blot det Rige, eller den Deel af det Hele, som
er bleven anfaldt, kan ansees at være i Krig. Kongen, som
bærer begge Kroner udgjør, med Hensyn til de udenlandske

Magter, den eneste af dem erkjendte Repræsentant for den skandinaviske Halv, uden at disse Magter indlader sig i de Bestemmelser, ved hvilke Sverige og Norge fastsatte Forskjelligheden i deres indvortes Forfatning. Om en Nordmand eller Svensk — en Tildragelse, som er foregaaet i Norge eller Sverige — giver en fremmed Magt nogen virkelig eller tilsyneladende Anledning til at erklære Krig, saa beroer det jo i alle Tilfælde paa den angribende Magt, at vende sine Vaaben mod det ene eller det andet Rige, imod den ene eller den anden Deel af Kongens Stater, alt eftersom den finder det tjenligt for sine Hensigter.

Det er vissefælgelig Folkets Nødtigheder, at fatte Beslutninger om Antallet af stridbart Mandskab, som i Forhold til Folkemængden og de Midler, der udfordres til Krigsmagtens Underholdning, kan overgives til Kongens Disposition, for at bevare Rigets politiske Sikkerhed; derimod er det Kongens Nødtighed at erklære, om han, efter de af Folket givne Bestemmelser, kan opfylde sin paatagne Pligt at forsvare Riget. Men at gjøre en Indskrænkning i Kongens Ret, at disponere over den engang, til Folkets Sikkerhed og Kronens Anseelse, fornøden befundne og bestemte Krigsmagt, det er ikke og kan ikke blive Folkets Ret.

Efter 25de § i den Gidsvoldske Constitution, efter 14de § i den svenske, og efter alle andre Grundlove, som hermed have Lighed, har Kongen den højeste Befaling over Krigsmagten. Alt give Kongen Ret til at begynde Krig og at slutte Fred, men derimod at forudsætte visse Tilfælde, i hvilke han ei maa benytte meer end en Deel af de Vaaben, hvilke i det Hele ere blevene bestemte i denne Henseende, det er ei alene at lamme den Kraft, hvormed Kongen kan forekomme saadan Lan-

deplage som Krigen er, men endogsaa at gjøre Virkningen der-
af ulykkeligere. Thi naar han ikke kan anvende den fælles For-
sværstyrke, inden selve Anfaldet skee, ved at sammentrække
samme paa det Punkt, hvor han trues, naar han bliver slagen
med en Deel, hvor han kunde have seiret med det Hele, og naar
Folkets Repræsentanter skulle samles, ikke for at afgjøre, om
Krigen skal finde Sted eller ikke, men alene om de skulle til-
lade Kongen at hevne med den ubenyttede Styrke deres Brø-
dre eller ikke, da ligger der i disse Bestemmelser, hvis Hen-
sigt skulde være at berede indbyrdes No og Fremtids Tryghed,
tværtimod den stærkeste Spire til Foreningens Opøsning og
tilkommende Mystelser. Gives der vel noget Forebyggelsesmid-
del mod Misbrug af den Bestemmelse, at der blot kan dispo-
neres over en Deel af Krigsmagten? Hver enkelt Mand af den
Deel der anvendes har jo, hvis den vorder misbrugt, samme
Ret til Beskyttelse som de Øvrige.

Iværksættelsen deraf leder desuden selv til Splid og Mis-
tro mellem Konge og Folk. Er Krigen retmæssig og føres
til Forsvar for Frihed og Selvstændighed, saa fordres den end-
og af den almindelige Mening, og da gaaer hele Armeen gjerne
i Strid, baade af Fædrelandskjærlighed, og af de særskilte Be-
væggrunde, der opflamme Krigeren og høre med til hans Stands-
pligter; — men alligevel maatte ikke den hele Armee gaae, for-
inden Folkets Repræsentanter vare istand til at vorde samlede.
Ansæes derimod Krigen for at være uretfærdig, og foranlediget
af Orgjærrighed, saa forekommes den jo ikke derved, at blot
en Deel af Nationen bliver et Offer derfor? Krigsmandens
første Pligt, Lydighed, kommer ved saadanne Tilfælde i Strid
med Politiken, der bør være ham fremmed.

Ifølge den svenske Constitution (see § 13) ligger Modvægten i det Ansvar, som er paalagt Kongens Raadgivere ved Spørgsmaalet om at begynde Krig. De skulle gennemgaae alle Aftistykker, der angaae Rigets Forhold saavel til den Magt, der truer med Anfald, som til de øvrige. De skulle undersøge Landets Tilstand, overveie alle Hjælpemidler og Omstændigheder, samt herefter give deres Raad, for hvilke de staae Nationen til Regnskab. Den anden og endnu kraftigere Modvægt ligger i Nationens Ret til at beskatte sig selv. Uden Penge seer ingen ærgjærrig Konge Mulighed i at begynde en Krig, og denne Hindring, der er ligesaa retsfærdig i Henseende til dens Oprindelse som til dens Anvendelse, lige anseet og stadfæstet af alle de Nationer, der have bygget deres lovlige Frihed paa en fast Grundvold, har gjort ethvert andet Tvangsmiddel overflødigt.

2to. Konventionen i Moss antager ikke den Orden i Fremgangsmaaden, at det norske Folk skulde fra sin Side have umiddelbar Ret til at beslutte Forandringer i den Eidsvoldske Constitution; det er Kongen, som kan foreslaae de Forandringer, han anseer nødvendige ifølge begge Rigers Forening; det er Folkets Rettighed at antage eller forkaste disse Forslag.

Naar man erindrer, i hvilket Forhold Norge er bleven sat i Henseende til Sverige ved de politiske Hændelser, som ere indtrufne under afvigte og indeværende Mars Forløb, saa bør man ikke undlade at berøre med Bædsel Gjenstande af den Betslaffenhed.

Kongen har med Agtelse for den norske Nation overladt den fri Overveielse af Alt, hvad der angaaer dens Lykke og Frihed, men har derhos aldrig kunnet vente sig, at der skulde, blot som Sikkerhed for en ubillig Mistillid, opkastes Spørgs-

maal om Indskrænkninger, som svække Staternes politiske Kraft, og fornærme deres fælles Selvfærdighed.

” Hvis tretten eller femten tusinde Svenske, forenede med den norske Krigsmagt, ikke skulde være tilstrækkelige til at modsætte sig et Anfald, og havde de nordiske Nationers ældgamle Krigshæder, men derimod 50,000 Svenske tilligemed den norske Armee kunde knuse den forbavne Fiende, som bovede at forsøge et Angreb, burde da det norske Folk ville hindre den svenske Krigsmagt fra at komme det til Hjælp under saadanne Omstændigheder med en større Styrke? Rammer ikke et Anfald paa de norske Kyster efter denne Dag hver svensk Mands Selvfærdighed ligesaa føleligt som om det skede paa Staaen? Og nægter vel nogen Nordmand Muligheden af at saa stærke Magter kunde angribe dets Grændser, saa at Landets egne Forsvarsmidler, forøgede med 14 eller 15,000 Svenske, jo derved kunde blive utilstrækkelige?

Om paa den anden Side Sverige blev angrebet af en overlegen Fiende, skulde da det norske Folks ædle Charakter og Selvfærdighedsfølelse indvilge, at en Deel af den norske Armee blev uirksomme Tilskuere ved den hele svenske og den halve norske Armees Undergang?

Desuden findes der vel i noget andet Land en Bestemmelse af den Natur? Ansaa ikke Irland, ansaa ikke Ungarn sig pligtigt at forsvare hver enkelt Deel af det britiske, af det østerrigske Monarki? Endog i foederative Stater, som ikke adlyde den samme Regjering, har alligevel den Grundsætning altid været hellig, at de burde indbyrdes forsvare hverandre, saa som den fælles Sikkerhed beroer ikke paa en af Mistillid men en ved Enighed sammenknyttet Kraft.

3tio. Kongen kan ikke indgaae et saadant Vilkaar af den væsentlige Marsag, at den svenske Grundlov, som ovenfor sagt, giver ham en uindskrænket Disposition over den svenske Krigsmagt, og denne altsaa, ifølge Sagens Natur, maa bidrage til begge Nigers Forsvar ganske paa den Maade som Hs. M. anseer det gavnligt. Det svenske Folk kan saaledes aldrig bifalde, at nogen anden Magt end Kongens, hvem det har skjænket sin udeelte Tillid, skulde i dette vigtige Tilfælde have Ret til at indlade sig i Undersøgelse om den Styrke, som bør anvendes for at begynde en Krig, eller ende dens Ulykker, eller hvor denne Styrke skal anvendes.

Friheden er det svenske Folk ligesaa dyrebar som det norske, og det har samme omme Skaansel for sine Sønners Blod; men det har alligevel tilstaaet, at i disse for Staternes rette Selvstændighed allervigtigste Tilfælde, naar Forholdet til udenlandske Magter skal bestemmes, er det ikke Folket, som kan bedømme, hvad der er ret, og hvad det Heles Vel fordrer. At paalægge Kongen som ubetinget Pligt i et saadant Dieblit at sammenskalde Folket, da Fienden strax vilde anvende alle mulige Mønstre for at vække Splid mellem Gemytterne — det vilde være at sætte Kongen udaf Stand til at gavne sit Folk. En be-
drøvelig Erfaring har lært det svenske Folk at kjende Følgerne af en saadan Splid. Den Ret til Undersøgelse, som man her foreslaaer at tillægge det norske Storting, skulde fremvirke et Forhold mellem den udvortes Magt og Kongen, der vilde have en ligesaa direkte og fordærvelig Indflydelse paa det svenske Folk som paa det norske, og hvis den blev indvilget i det ene Rige, skulde dens Virkninger ligesaa fuldt eksistere, som om den var indvilget i begge, uden at dog den meer indbildte end virkelige Fordeel — at man derved maaffee en enkelt Gang

kunde forhindre en uoverlagt Beslutning — fandt Sted uden blot i det ene Nige.

4to. Hvorledes skal Jværksættelsen af en saadan Beslutning kunne kontrolleres? Hvem holder Tal over de Tropper, som gaae over Grændsen? Har ikke Kongen den høieste Befaling over Rigets Krigsmagt baade til Lands og Vands? Skal der da kunne findes nogen Autoritet, som giver Kontraordre, naar Kongen har befaleet Tropperne at bryde op?

Det er saaledes blot ved en paafølgende Regnskabsdag at Spørgsmaalet skal opkastes. Den Konge, som skulde ville trodse Folkets Mening og opoffre Landets Sønner for en fremmed Interesse, bliver muligens et Offer for en Mangel paa Klogskab i selve Hovedsagen, men skeer ikke dette, da bliver han det endnu mindre derfor, at han har befaleet en saa stor Deel af den norske Armee at marschere uden Storthingets Samtykke. Man opnaaer saaledes i intet Tilfælde det Diemed, hvortil man havde sigtet ved denne Indskrænkning, hvilken desuden ikke finder Sted i noget andet Land, men strider imod de Principer, hvorpaa Statsbestyrelsen iøvrigt er bygget, samt krænker Kongens constitutionelle Ret og skader hans politiske Anseelse.

Som det høitideligste Beviis paa Kongens oprigtige Hensigter maa det desuden tjene, hvad den 99de § i Hs. M.s Forslag til Forandringer i Norges Grundlov indeholder. Med Hensyn paa den Forholdsmæssighed i Norges Forsvarsstyrke, som kan finde Sted i Følge dets Forening med Sverige, er Bærnepligten i dette Forslag indskrænket til en Tid af 5 Aar. Borgerne kunne siden uforstyrret vedblive deres fredelige Syssler. Dette er overensstemmende med Sveriges Statsforfatning. Kongen har troet, at begge Folks Rettigheder og Plig-

Landets Militair=Stat bør være en Gjenstand for nøiagtige Undersøgelser, og ved de Anstalter, som derved i Følge Nigernes Forening maa træffes, bør man omhyggeligt søge at lette de Byrder, som trykke Nationen; dog med Iagttagelse af, at den fornødne Styrke beholdes til Forsvar mod udbortes Anfald. Dette er en Gjenstand, som et selvstændigt Følk regner iblandt de første Betingelser for Statens Indretning. Armeen skal erholde sin Kraft ved sin Esprit og Organisation; dens Befalingsmænd bør lønnes paa en Maade, som svarer til deres Værdighed og deres opheiede Kalds Besværligheder; Soldaten bør til rette Tid forefinde hvad der udfordres til hans Underholdning — hvilket Alt ikke kan opnaaes, naar den militaire Styrke udvides over et passende Forhold til Folkemængden. I Følge disse Sandheder, som ere grundede i Alles Nødtigheder og i Staternes Sikkerhed, maa man søge at undvige alle de Feiltrin, som blive skadelige for Agerbruget, Handelen, Konster og Videnstaber. Denne vigtige, denne arbeidsomme Borgerklasse, som verelviis ernærer og forsvare Staten, med et Ord, Landmanden, maa ved en billig Fordeling af Børnepligtigheden finde sig forvisset om, at han ikke opbydes til Fædrelandets Forsvar, førend Omstændighederne fordre det og den høieste Nødvendighed kræver det.

De offentlige Forretningers Gang bør indrettes med Hensyn paa den Orden, som bør iagttages i Følge begge Nigers Forening under een Konge.

Der udfordres Lokalkundskab for nærmere at bestemme denne Sag, men Grundvolden dertil bør dog strax lægges, omendkjønt en fuldstændigere Udvikling deraf blot efterhaanden kan finde Sted.

Der gives endnu flere Sager af Vigtighed for Samfundets Vel, som efterhaanden udkræve fælles Anstrengelser af Kongen og Folket. Det er ikke Hs. M.s Mening at ville opholde Storthinget med Afgjørelsen af alle disse Anliggender under Repræsentanternes nærværende Møde; men Hs. M. anseer det fornødent, at de maatte forberedes og planlægges, saa at ingen Hindringer skulde møde for Beslutningernes Vedtagelse paa næste Storthing.

Hans Majestæts Ønske og Proposition er altsaa:

„Alt Storthinget vilde constituere en Committee, bestaaende af 12 Medlemmer, og fordeelt i 3 Sektioner, nemlig een for Finantserne, een for det Militaire, og een for den indvortes Økonomi, hvilke Committeeer bør til næste Storthing sysselsætte sig med en fuldstændig Undersøgelse om Rigets nærværende Tilstand, samt med at udarbejde et Forslag til de Forholdsregler og Anordninger, som i hver af dens Grene passeligst kunde vedtages.

„Hs. M. vil da naadigst meddele disse Committerede sine Tanker i ethvert forekommende Tilfælde, og forlange deres Betænkning om de Gjenstande, han finder fornødent. Hvorhos det er Hs. Majestæts Mening efterhaanden at lade ved Trykken offentliggjøre Resultaterne heraf, saa at den nærværende Tilstand, saavel som de vigtigste Gjenstande for næste Storthings Overveielser kan blive Nationen bekendt, inden Repræsentanterne træde sammen.

„Hs. M. anseer det endvidere fornødent, at disse Committerede maatte overdrages paa Storthingets Begne indtil Sammes næste Sammentkomst, at holde Kontrol over Myntvæsenet. Hs. M. troer ligeledes, at de Committerede, naar Statsudgifterne indtil næste Storthing ere

reglerede og Fonds dertil anviste, bør erholde en passende Instrux ei alene i Henseende til de nødvendige Grændser for Seddelmassens Udvidelse, men ogsaa til saavidt muligt at gjøre Anstalter til en successiv Inddragelse deraf, og for imidlertid at holde Pengene i den Værdi, som Nationens Garanti og de anviste Hypotheker medrette bør forskaffe samme — og vil Hs. M. indhente de Committeredes Tanker inden de provisoriske Beslutninger angaaende Finantserne tages af Kongen og hans Statsraad, som Omstændighederne imidlertid kunde foranledige."





Nasionalbiblioteket
Depotbiblioteket

